

Тил

Мерталм жемдееке,
соданки К. Бекнозаров,
1960 з.

— Козак. БОР.
Шомбур. ОБЕ.

Исправ. № 1.

Бекназаров К.

1960-мнн, август.

Жуыгуи Казах. обл., сарм. Агак
р., к. Маркс совх., Илмт орд.

Бегамево Карачак, ур. кушгу.
иселде туулан, 65 ж., сз.

Кайдам, мен созду да
сүрөөл алгайм. Име,
Быйака келетис (И келетис)

Оноберде туукарун угу
бар. Машыке анкени анкесо.
Уругус кушгу, сакара кушгу.

Машыызда агаыз олун
каган. Олун кадог. Муногу
айагы жок. Ошодон бедикерет.

Жуыкодер келет. Келатур
бадам. Труизага бадам
деген. Тирдун алдына гарт
карат кортону салып бзун

Онобурде көпөрагин бар.

жугурун жугурун онобурде.

Агуу келин. Эңишубай
агыры. Эки балам урленген.

[Ормонов Эргеш, сагым-
дын Ак-суусунда

Балага чогуу келген жок.
муну гилкенг. Адон

Ак-сун деп имесинде (//минесинде//)
кадамага баргыс десинде.

Тоскондуктан келген.

Баймактын бурмагы (малмак)
куркурот дейт. тага-
ларын онобурде.

Ошовака барабык десем
этем болгобуз. Менен кэббэ

Ана — тууган апасы.

пургонукор пакимор

|| айналабын.

Сагарава Чурден.

Курандык башын алханды

Кекегудык башын оймалды.

Жыламатын десем да

Ишун ошун эске тушкенде

Кан көзүмү куруссуз

Кайын буну деген кара дээр

Кажиктидан кагып экен.

Кажикти келди каралап

Жаппа буну пургуз аялап

Жалпы бу, пуррбун икенде
Менин багдарым алган
сараган.

Сарамтандуу сардарым
Сардуран туура багдарым.

Аб тамында голпокум
Бек кассонда сугарым.

Аб менен кунум туураган
карау бу, кезум сугарган,
калмау бу, кунум куккыган.

Махмудкан менен билегим

Идеи олум сенин дартууде

Менин, махмудкан туураган

Идеи бурун туураган

Олдо туураган туураган

Жалпы журтка кеземи.

—

Аузыма кетет кояди.

Узоого бар эди.

—

Бек бабласам белим жок
Амалым негиз кес бүрсөм
Аркамда негизин гүлганга
Узудан гүлү кырган жок
Көөк бабласам күүрүм жок.
Кайыңга, бини жүргөндө
Кыра кыны гүлганга

Узун узун узун жок
Бүрсөм каткан кайыңга

Уйдан бура кысган жок
кезгеи узуи кери жок
кезесин анын дуураи
Уйдан бура кысган жок
Ойдо бу, уиксан, ошон жок
Бидеи бу, бураи жок жок
Иа, кечирде галан жок.
Иалган бу, жолдо сураи жок
Беленде менен медеу жок
Бее канкану таанкену жок.
Белендеи медеуи
Бее канкану таанкенуи
Таанкенуи мою бураи

4
базарын жолу бааланган.

=

Он колуна калган алган
Соа колуна багга алган.
Баггасын калды доктодо
Калганын калды жектеде.

Икекем, торко илек чымкочу
Тонгочузу калды чуркеген.
Заманн башыан ошкон соу
Эч ошмонгай кышгай булгоон
Кежар кезде жудоген.

Кас илек чымкочон
Караган калды чуркеген

Эти ағаларымыз. Хауыз
келди. Содон, Кизкен-
рабымызда калып кертк
гоб ағаларымыздан. Осы бытыр
Кейин келди бисерге. Үлкен
ак эди

Сағара, бисерге элине
Эди гаппае пуррамыс.

Бу киши уркунда таука
келди 5 жолга Түрү, кайра
тскенге келген. Башка
жерлерге барган эмес. Кийин
ушга Садо-Анжия келген.

5
Карте зүгт к. (мужикан).

Шердамаа — шурдак.

Улеки — элечек

Уш орозгор.

Башкур ден уунгун бие-
ишкен галга, эди.

Велдон ден. Усзунан

гунгунгун кобун.

Кешига сон менен огура

бээр эди. Амундун гунгун эд.

Белбак. бөлбөлү кы.

Мыкалби ашуун

Боз гүдө конуран гонор эди.

Чардон // чарнак .

Билелик // билезик . Казакча
билезик деген . Огурусугун
кыргызчага шакек деген,
казакчага кыусугун .

Ичмек, токун, желдик, эгер,
оптодугун, кылгускан, оромго
ману . Оромго мануду айткан
соорусун оромго экен .

Көңгү . Эгердин усугуна
көңгүк салай . Сундун
кыназын аргы айткан ?

Жаңы эле салып едим

6
Инди тогынардандар
кан бау. Ушудан.

Онон кобан. Таруш
решс тога сагаз экен.
Тарушду сеп. Сундуш
кабана кегенени белгес
кагаз экен. Буз жерден
буз жерге отшун келсеңис.
Босрек дейт. Улкенин босрек
дейт. Теууракан // көрнө.
Көрнө дегиз — решок.
Сүзүр агаз.

теуура. Кушпуну
неги арасы жазы журу
дей, антам. Босене руге
Акошко - агу, жөөк.

Муногу, оногу
Ширин жечет менен
оногу жууан го.

Олар канда кыят сурлоот.
Колуз ден жермеке айдат.
аермеке, рейер комуз.
Менин озунду узем.

Нечет

Буронг. Каадам

7

Окоу келеткенде нима
бар экен. Биз согууге
костюмга кетип барабыз.

Баары боюнча туу.

Минтен келет агырат.

Бешеник — абыр.

Кудуку рагат болоу.

Ол башка

Эки кент артымы.

Бугун узундун баарына
бар. Боласа

Сабагың ичине келип
арамың каган экен да.
Биз жылаган.

Олор биз арадан. Олор аки
ууе, биз кыз. Умилерим
бүгүн кумгунуу ден
кесе мудда куманын келеси.
Биздин ууе куму^ст^и койот.
Һ^иҺ^иҺ^и. Һ^иҺ^иҺ^и — музоо.
С^иС^иС^и — уф.

|| Әсейне — эс кумуу, чоңою.

1. Стаманев Амурбай, ур. ^ДТоголок
баш, 55 т., Искенде турган, 54-жаш кезен

2. Ырсанов ~~Шергаб~~ Шергаб, ур. ^ДАксакал,
60 т.

Сундук башот. Ол уракта

Тигишоту куталан

Каттобт. каттобт куктебтер.

Мабда урун кон, башат.

Кушчудан бозок менен кат.

Моңол да бар. Окдоң

Кышкы шекер дельнес.

Ошакбан кезен, Барт суну

Тондоң бурмат да. Тайуу.

Бакта Эмгекте. Нооназ.

Ол Бирге Болгон төк.

Наамы Тигирте.

Ичмен, онок кибан жакан,
желедик, эгер, кондук.

Омолдурдук, кутушкан.

Нокто. Кулактын дег

ону. Узун. Ону менен
абзел курап.

көкбөрүчүлук. Онок кибан

~~уу~~ габуби деген болду

эле. Ингарманмак

болнобуз бисе. Залгар —

гери шым. Тереген // норк.

Кытэ рок — зынган,

Коллек — гали гаман.

Гаман — гаман.

Озүгүс абака кибачис.
кам гериден жасалып.
ага деег.

Беебор, катар, илеки.

Оромол — тоолук

тес оромол — бег азгоч.

Иймелик — булава.

Турмо // жонгу

акык — акак, седем

мивеге // бегиз — кысы ак.

Ол бегиз деген экен.

Озу жетурулган экен.

Унда кабыл берет бегизде
 деег.

Кемин жугун, сооптолан.
калдыгы, гавалекет.

мамакос -

Байлу -

аюу дест ому.

кулук

тапаны - 1 мам, 2 мам.

байгал -

гай -

кукан - 3 мамар

донон - 4 н.

нышот - 5 н.

ау

10

Алгыдан кара тагын
бизе азу ден кезе.

Горнок — музоо

гана — эркек. 2 м.

Кунданын — 4 м. 2-3 м.

Нооноз — 3 м. эрк.

Сомбур

козу —

тузак — 3 м. эрк., 4 рг.

ишек — 4 м.

сондук

токуз — 2 м.

Турко, бодо.

кар

кур келук, улов

Һиринишкел асгавас.

Чиркэр

көктем — Үр ас көктем,

Үр ас маз. Үр ас кыр.

Үрөн эсге келсе дурет

есис келет. Үрөн

Үр ушгак, сүзгек.

җетек, кавык ас

Мекендик

Һайар десе Һиринишкел

келелаткан

келелаткан

11
Кабын болуңур.

Тамашасын озуро ылабыңур.

Ону секилчек ден кыбыр.

секилчек — туура тонайды кече.
//секилчек

Ондокко бизде болуңур.

Курган келет. Айна, гажар.

Чркутигердим. Мен ого

жонерикиребик.

Сисси кугу отурду.

Болгосо пертнекди озум

йет сары алай эле.

Жонгун башына келген.

Куркунго иним бар.

Ошун берн жагында
шекер абын бар. Мен
көн жүрдүм үкөм бапаса.

Өшү кам көрүп келген
бу кичи. Табаны кемп-
рэк адам шер акем,
күн көрүп жүрөмүз.

Шер акем кайда жүрү
билгеним баарын кажо.
салык ердит. Ошодон
таркаган болсо керек.

|| Кан кара бородон тар-
каган кыс. Уз агамы
менен берн жашы борун
сегү. - 12 жакы чыкканым

жон.

Ушуганга барга барана.

Сабак мурган аданды
жешерин калган.

Агалажыныс монда, ондо
ден гүшүндүрүм абган энес.

Озукдордун, дөөсүндөрү.

Какмак эндес Абган-Түрдүн
орно-нараса до. Нинга //

Баки. Буун. Тыны - робого

Оку да Тыны дөө. Бөөн

Кургузун мангас - эзелбеген,

Муну эки алган Тыны.

// Тыны эки.

Капур турун —

Сага кылау, шыгауу.

Жуңдункен кыганы

турун. Жапагар

кыпчы жуңу аны

тоңурауу.

Жагаш — 1. жашоо 2. жаш.

Жастык —

Уралик —

Кескен аяк — кесме,

жуңу

суру

Артакан — суруго ошом
боктоу, кара,

коруc — кара собоок. 13

Караабоо токто жээк.

Ону бештак менен жонбаг.
бешдон —

бешдон таппон, мав энгаз.
Зыгуек дана мону.

гоголок, кара дан алаз,
бешдого окшош.

Шоро: ак шоро, кызыл шоро.

Будан да жонон. — акабга.

кочлан — казын.

Сере — Ону камырын
жерме кургаз.

Басуу ма// аялганга — беш беш
суулан

Фиванга — кере берем ур.

Дешик — каанга жок.

Жан жипов —

тузрум — афрукенен.

жасым // маудатга — того жуз

тузрум // амык-малык —

муду, "тузрум" ден
кыгу, жасалмышты
кагу.

илеген — кичине, тогу — казгу
^{ар} жокум // раймек // райдоу

кумган, кез кумган // афдесе
(аз).

канке — маңке

касбронко — кофронко.

14
Тунанке - духовна.

кадауусун - туруу.

тосун

кары

зныч Аныс - дуванды
жылаптан ийрет.

мын - корюк

чраса -

мыйнау - паруга.

Бен курек.

Тауоша // жаракка - 1-сартык

чавыт - чавыт.

акыр - акыр.

акун — акун.

Турна — Турмоо

Чаркан — чогуу аан

Чемоло —

десе — кичине-кичине

скирд —

шапталы —

нок —

алмуруз —

ат торго наг баалгак.

сагалдирик

сундук

Тогоу — ооздун, ризинди
малга тегерек белин,

15
Эн ала турган кентер
таранчыны. Мөңсө. Тургун-
жунушка.

таван — кентер казан.

таванга — таванга башка кан.

тавага —

жыныш — жыныш.

сам — сам

шагы — шагы.

казык —

кас — каз.

неогорку гонор башка гон.

Жасым кезебик бедикчи.

Мрсамел Шертаб -

Кан базардын учунде
каалай анган досум бар.
канарман чыгарган
кармаз угаз, созум бар.
созум эмес кемеке
сары таман кылаш
сары алмазды сугуш
Соланкор-танкор сунуштон
Сол

16

Шоодон бери каран окмарту
кызматында. Нонда када ганын
деди. Аи назыг тук курсу
ден ыйкан жигерем. Атаныс
котто дыккан болуп оркон.
Жембурма бешинде жерин
кандым. Месир каган, жерин
бала экен. Ур-магга те
болуп, отургу. каркыгы
эске акын кан ош кымырка
сактайт. Олоор кэмбозан
болгон. Шоону хам чалагаск
урдан мын. Муну эвз мекен
талаагын кочине кыган кеди.

Ое менен акыркы кылаз .

Олор да Мскенден кезе .

Көчкүр ада болгон жеринде .

Иш арасы да да , ишси

да да . Ое арыкка кан

кочкүр кесе болор .

/ Сэт-нэт динени коо койушор

Машык отурушары эми .

8"мес. Кесеген калсаи доктур ден

доктор жеринде .

Чакка Айык жерин , уркан ,

канжасы жок . Айык Гинген

жок мала . Мен ошун орус

Тилин кем бием.

17

Огон ала туурап акчасы бар.

Беринге рилек рилегу
Бер кудайга маенаска.

Акинге рилек рилегу
Энеден негиз канбаска.

Урунгу рилек рилегу
Ушкунгу мөө баенаска.

Шорбунгу рилек рилегу
Торонг таурап раибаска.

Белинге рилек рилегу

Бел урам канга маенаска

Алтынчак сууек сууеуэ
Арадан мерим канбаска.

Меримчак сууек сууеуэ
Мери кари бос кинин
Мер кыракан канбаска.

Сезимчак сууек сууеуэ
Сексенден кинин айдарга.

Тогунчак сууек сууеуэ
Токсондон кыра канбаска.

Окунчак сууек сууеуэ
Ок канкорден обгунчак

Сыу кезеде кыраган
Сын кининге сундунчак

Милеттегү ушудан тулек тулеугу.

караган жонду бөрүмөн
кае байламда, санган мон,
кадырды билген үкөңү.
карыганда аман бол.

кызын жонду бөрүмөн
кыдыр дарган санган мон.

кыскаарды билген үкөңү,
кыбаман ~~көкө~~ аман бол.

танса кыдыр еришен
тоңмунун тушунда.

Келер, келин не келер
Эр келерин башына
Доргодо, молду нармак,
Мокчулу адым аумама.
Доргодо, молду адым
Мокчулу адым калмак.

Олу адым оксуду
Кокчулу елин коксуду

Данаа адым сармак
Дакма молду калмак.
Булмак, калмак калмак
Бул дамак мууамак.

Эркин - эркин, эркин гон
 Эркин гонго мен чиксан

Эн караси керүүнөдү
 көрдөмү мафкан көн айдок
 бляхын дубраб дачуунодү

(Эски уурагыра дос донодү
 А сенгенкен дос донодү.

Калемин, агуу гүл донодү

Каппабанган каппида
 кышылаб дасан көс донодү

Керүүдү кер, дейин
 кер, гонго ол сарпакан

то озоруду дорлохгүй,
тоо борлох гүн сал, ахь
мэргэн бөдөн не күүд
калбаар каарин мол таарсе
бүрхүүн адан баале аар
хүрү мундугин ах кансо.

==

Мен айгаан маанисин
кемдоголдон маанисин
Алхамин теге каарин вар
буу кудалла аарин вар
~~каарин дугуйн маанисин~~

Զորք Էրուսիմ Դոնա

20

Մայն կոծոք կեմօղան

Կարն ծաւնն Դեւ Եւրօղան

Կարն կոծոք կեմօղան.

Եւրօղան ծաւնն Էւր Էրօղ

Էրօղ Եւր Եւրօղ Էր

Էրօղ Էրօղ կեմօղան

Էրօղ-Էրօղ Էրօղ

Էրօղ Էրօղ կեմօղան

Էրօղ Էրօղ կեմօղան

Էրօղ Էրօղ կեմօղան

Էրօղ Էրօղ կեմօղան

Էրօղ Էրօղ կեմօղան

Котор нече короец
Умн котор кембала
Корнобур афам гур ден
Курн котор кембала
Гурн нече галканн
Умн котор кембала
Гур афам бур, рече
Гурн афам канур ден
Гурн котор кембала.

Корнобур канур болон ден
Корнобур канур кембала
Корн афам канур ден
Корн канур кембала

Сүзүң айром урем де,
Сүзүң багаз кемб аран
 каягы гүзүңк тамыны
 манн караз кемб аран
 Аси гүзүңк тамыны
 Аси кезең кемб аран
Козорому кон күзүң
 конуң караз кемб аран.
 Козорому де, де
 Акени^(Гатта)ман, ман кондан
 Омуң караз кемб аран.

бурусун гүназ буган
бурусун кайрабен манду
буган

башында ишек

көз ала мандан коңуко
кыбрену мол. мол коңуко
көз какмагы буган
АК интернет аямы.

(айна)
Айна ишук мен соңу
Тимурал тун көзү.

?

Demodex мазан аямы

до ату . Айна до айна

?

Абрамын жаргасан зунгуу
 Кокордоо уун дэрсэн бемингүе
 Кокордоо уун дэрсэ бемингүе
 бередү рэ дундун зунгуу

Абрамын жаргасан ас алагда (алда)
 ким керин, ким каынгуу манай
 Протопр. Курунсуу ак докондоо
 сарабларла.

Сарабын күүдүу бэсүу талал карла.

Абрамын жаргасан үр тэснө
 үр тэснө нүүн арга, гүлэснө
 Оуе кун орозо бэ, оуе катас

беднягам козю мѣся русскіе

Абрам мағамзед ^{оғура} сини
көзінде көңүл ^{сам} 729 мағамзед

Огъе нун орозо фъ, оун 49м 9 к

берущих концы нити атласной

logarithm m. out not - out not

Kaputt auf einem zuer malts poliron

Възвѣщеніе о посыланіи ~~двухъ~~ ^{двухъ} комиссаровъ

Mercede duy mürşidim Şam kays

Кыздарлар үчүн берген комун кара

Менде бы, муралыбын кысыч ур

Куп арба, ушн дээрх бусыг

[illegible]

бууртун апар манн сьамаста.
байласуу харь оромол дааньскы
кедение мангай-мангай. Элиинске.

Баграс:

Hi, Balaar, baaaz,
baibza baba baayuz,
baibzun koonu maab doozun
baizaraannu koob doozun
baandaryundun munzen
keza moolo jaaab doozun.
mooloozun keekenz
buu zannun suuaan
suuaan du baavestan

24

Инչуцман дэрен гомнодд
Тенкисе кенесин.
Кудайман дэрен гомнодд
Куванаса кенесин.
Кас санган думаны
Иметне менесин.

Дуңсөк казакстан обл. Саул.
Кам ауданы. К.Маркс совх.
Срани орг. Давыдов
Моедалы, Ур. Кара кауал, 47н.
Районелк аркань сонун дугун
дуреди. Сону канка тарарань.
Кибин урукт алы канка
тарарань. Ону ишрук-
чидасы дугунга жеруу урда

асоурабз. жомырмаа зра-
тис ишине барынан
гашыдым окурда тартып
уктабз. О урматты,
сондо ошкы мемелз.
Анан кимин барын барык
жый берди. Кимин сон
н буна орошду. Ошун соруу
болоту тоб. [Урук-урукрен
алын керрик. Согон
бардык тоб.] Бир кыргыз
ошун тартып гашып эне
болот ошкы. Ошон сенз
кун муранда женин
чарак, Мана жетимз то.

25
жүрөк да жиди. О нилан
сорт-сортко болуп өткөзүлүс.
Биринчи отпор дейди, өйпөр-
фон кийин дүйнөнү сорт
болоту. Сокот сортко болу-
ноту. Күт баккан элени
Теймис. Кийин уруктан
дарын асырадык, күткөн
одон бука алдык. Нилан
урактары жеткенден кийин
райменко өткөзүлүс. А. Бир
коробка ~~кырк~~ ~~кырк~~ эки киле.
дан. Сотон окта реноту
сортуну кайра.

Ортодо анга барлаб,
кенууууу берини, жинина
сорт болоб. Рахондун
банана, индеремсине.
караб. Анди экинчи
урет ран откосоуе.

и(н)

буи казыр макта тар-
раныны. 800 кенту танану
ост жердени? (чиро казахе.)

кара кыраи бармыс.

[Чин. тарт жамгадас ксемеге
келгенбиз. бу кининин
ксеме келгенине 46 кент-
тар тамочен бу.

Ана чыбын менер "аурунда" }
турушкан ага-эменер.

|| Дсебренден берн коесте
комсомолго кездик, муга-
ним болун исредик.

Соңдо, согушун арасында
сезис экне муганим, согуш
менен он берн муганим,
э кыл коңроң председарем?

Муганим болгондо казан
жордобедеген, казан кезан-
гары мен бердик.

[кылм ^{та} актув болун
ме агарын мурин]

Ба^астроом мектепти түгү-
тондон кибин (1-ч^м кл.)
эрип рабондады. Кибин
жезинчи классыгк дикан
адык.

Жибде э. Чимендүрдүс.
Кобонкуу баасы. Кибин-
гай баасы, чоу баасы,
Чакен баасы. Сунууду
баасы. Корон коламыс.
Мие корон. мабнардыс
Туга. Офрууз. Эрел
барамыс. Беник.

24

бада шонади, бешини
гевес. буууи, баен.

ти анонга димурган кон.
— комор казан.

шорто менен арга сулу бэр.

жк: ^шгелекрити ининде жк бэр.

сартмасак — сасик кибас.

шов кибичинин эркек

ачинов, туко.

ти ауголок —

шомок —

корно — роза, кудукан

кондук — корного

[Савансенов Егизман,
Кашгар, Чом.]

Савак — сөлкө,

кайдам — тау, ким даяр.

Чаруушук — жаман

күрөк дейрис оку.

Окусу даярдык.

Чармак дейт.

Чонку —

Жаума дейт оку.,

Аума дейрис

Кашар — кыргыз даяр —

Берек

Кашек — Чонку Кашар

28

Кичик эуру деген
кагыт эрмек дейт, буз
тегерек дейтс.

Кемсел —

Имелек — бузавко.

Костур мажак ден жин-
тин ага. муду муду маман
Экин.

["не" дегенди "оба" дегенди
ордуна козгондура, мейли аман.
гарди, мейли эркектин перинде
болуш "оба" кездемелер сыйт]

2

Сейтмбетов Таласбай,
ур. кыргы, 57 ж., Талас
гукум, Искейде оскон.

Өмөдөк таркаган. Мама
тоокко азыр. Оно кыздын

агы ~~Аманжол~~ Ак-Бермет.

[Бизди "домон галга" тиг,
Асандын багдарыбоз
дегенди кабарламаз,
Таласын курчуртосунда
гуугандары бар экенин,
каргашын гуураган ас-
гыназ].

Султанмурз жактырып-
кондоот кылым пого
кылаз. Мау дагы а

Багжа багжан бич, чоу,
 кэтирд ах нэгжлэн алаа.

Озунуу адомадарын хакчуу
 бадрн огууинуу гунде
 оокагдн нелл. Кудасн
 сунломог го маро канда,
 кесн, канга мар сапосну
 оелу. Бадрн гурган, сунгур-
 ган мунга, хооназ, сунгур
 болоу, андн жаким нагж-
 у чанкан ах болоу, гоо д/г,
 огуу кажа, кужк кажа кесл.
 конгон муз^{код} тунуу код
 болоу. Экоу келнимн, нага

көптеп ошотура. көздөн
агач келет күнүзү.
Норугу теңкен бөлөү эл.
Көздөн агач келет күнүзү.
Ташака келгенден күнүн
малын бөре бөзөт.

күзгүдөн күнүн жонко
бара, буз жакшы нар
жөргөн бара. Адам
күндө келин ая робын
көпкө дейт. Булау
робун көпкө отузун
келетин анткени. күнүн
уз агач менин келет.

курчоно кибиз кибизет.
Келин атсаландан кибиз
дан гот илаф.

“гали” ток. барган туран.

Нар мач таласка тушур суну.
Андан бибик гоч го,
зацгар. Оло, алам узун.
узун болоф та, огу кичине
болоф. Тикелер кырган.
оруздан чикреден (чүдүчүлү)
балууну керет. Нарек реке.
О гочкорго ас мени
биз кунда зур чотасе.

Айла, жаңак көп маңабы.

Нысан берген да оно.

Кудан молкыном маңабысы
да.

Айуууу көп агдым
емен огу. Дала тоңко
көп доңуз. Аттар көк
сүрүлгү кең эл.

Каз емен тоңкону
сабын огу да бар эл.
=

Берген арнаккыда

Көндө - сат деген тоңго
чүңгү. Аттар дөң

мүңгү мүңгү. Өмөңгү

беер-агъа адала тукъон.
 Магъа ага тне. Сагъон
 даама менам диелик. гонъо
 тукъон. китекчи алаан-
 агури аедик. Агайон ден
 гурдак, агайон ден гурдак.
 Агури багъа ден китекчи.
 Кара сааи диеу абу китекчи,
 гонъон даамаида гурдак тне-
 миде. Букасында ур ур багъа,
 айунду китекчи омон.
 Кара сааи уксунду китекчи,
 Менам узем менам китекчи,
 ур ур багъагагъа, китекчи.

Иттез арасынан 3 түрүн
келетирет. Адам курамында
ган даг эмен, мен ошол
бскинен ошудун. ровок
бедим, жакон келгенде
кышын арасынан ден ош
дун, табиятынан мот
тка ок салын ошудун.
келген кышын арасы
тезт мен калды, тез
мен калды, артын, аа
ден бакыды, ошун ыбык
ган (желе) ыбык кы
аркадан ыбык кыт.
Бакыды кыды.

Абуу ок гүбүндөн кибин
 мара ингүлдү да. Бүрөндөн
 гайбором даа эе өзүмө
 гыла сандым, гайтан, гайтан
 жингүлдү, анан эе сон
 кылады. Анан гөмөн озонду
 Гүлүрүм арын атырдуу,
о буу ок менен онкоогу да.
 Гүлөм бакырым ингүлдү.

Ок эки гөмөн гөмөн даа
 жин!

Буу эки караа болуу (каа болу)
Дердөм бек — ээрдөм.

Көмөрдөм, намындөм

Беллелде бир үкеси, бир
арачи бар. Күн маалы
ден туну белт, маалы
туну белт. Калат (калат) мел
(«там» джыл. нек).

II Келген сунуру ан белт.

Ахун сунуру да мелт.
(жетер. еради)

Казанла бундала кунуру.

Кунуру ден адган куну
ден соз да. Калат
кунуру малт белт.

Масик — малт.

Там жетер. ану.

Бакке деіт қонұрғо,
 { қараңзан да деіт.
 { қараңзан^{ден} ғылаңған
 қыуыздар. айтас.

Іуаған қазан, қараңнан.
 қазанға қараңғын ғыуы
 орға қалайт, аны қолға
 деітсе, қараңғы деіт тұқа
 қылып. ["мошк" ден қазан -
 ғар айтас, сиздерки "қолға",
 "қолға қан" ден ғыуықдығар]

Без түме деітсе.

Үр раман оғын, елді
 деіт оғын оғынға.

шөркө — кышкан туган
эзет. казанга катна-
ган гоним сүзүм алын
гангайт, шөрсүн катна-
ган бөгсө күдү асен 2 ок-
шон калай, шөркө дейт.

Биз асен дейсиз — "бай" дейсиз.

Асенди эзет.

Күзүндөн болоңго

Бир кочуун жерде ганагайт.

Эки тубо асын исеус
мас болосуз.

Мум — аарыны убуру

34

карагайдан ниже-ниже
көптеп милке окимого,
сын тартат. Озу ишине
га ону. Ого — ага.

Оңд өкмеден тартыпду
ага. Мис тарага кутат.

Асем агын түшө верет.
Тарт тегек, үш тегек асен
көптеп бир тартканда ма-
шинени. Ол мүлдү кагаз
кагаз кылып салаат.

Абаар муш. Күшкө кыбын
доолат. Ары Сибирде кыт.
Асем көнөтүн кеткен жерда.

Ошодон туура экен.

Эгеси каман аласа ууру
керет. Экем каган экен.

Бир хыдагы урун каган
чакпайт. Онон адамн керет.

Мелекн тамыдагы керет кага
кент. Бибак настык кн-

лаз экен. ка келсин,
кага келбесин аз ыгыбары.

ка келки болсун, ка
кага ман болсун.

|| куз келсин, куз келбесин

да дебише. Кел экенге
сүрүмөтүк, казым.

ка

Мам мабковло масга
келет, күсга келет.

Үкү гүде пурот, кундуз
пурот ол. Азун,
чоко-базын гүде пурот.

кет - сундаси.

Дунгардын шунде гүде
зуре гүгане үкү.

Һагына кызине уеуе
|| гагынакайт кызине

маккына || маккынакайт.

Үмүгедим,

иерен — мабнагырок
гаван.

Магыз — далаз, —

мысавуш — кышкы, кол кышкы
тураны.

~~кесе~~ Маг кесе — тоу тоуш.

Кесе — далаз кесе.

Бел доу — узун, бел доу.

Белдик — кыр, ике калыбар.

кыр — маза кеме, кыр.

кышкы — кышкы.

саламаттык —

оонокорук —

Иредин адындары.

мелдик, казанга, маас

Дейд . Токуе - рудик ³⁶
Умек токуедун аднан
салмаг . Узгун .
сүзүк || оо сүзүк . .

Оо сүзүк сая || сүзүк
сая , сүзүк эмес .
Көчүк баскучу .

То артомал алба .

То огуку — то огуку кинкнзун
басаг жа .

Токуе кидиз —

кыргыз үр || боз үр — илери
боз үр дегүчүс .

|| Шын — чынык мааниде .

Шынка кысган көбүлөм .

шаан асгарың эне кыргыз,
 оогу наа конас экен.

желепке — чырама.

желепке — кыргыздын
 келбеси.

келбеси —

бурд — марал.

бурд —

каала — "кыргыздын
 асгары экен".

Ниж. кас. рд. Сайраи р., ~~Н. Абду~~
к-зу, Акнаб аблы, Беноводск.
Назырашев Орозакан, ыр. кара таяк
куркуродон келген, 65м.

Ата уйун карыз бар, анын
алды жерде. турак урун
башка - башка.

[бу колхоздо мекер, тонок, то-
лок баш, кибра, кара таяк]
Союздан кибан келимкен.
Урун тонок бай.

[жо. асри кызов р. Кыкышоо
гери жеринде. улам каттан
турушат]

Оло да кобгу. Анагыде
 дачи дур кыркы бар, о да
 маада,

[Воронинков и.з. Якушевский ур.
 сундас, кара роок ур.
 кзырас, роок дам ур.]

Ана || оло. Сундас баккане
 сундас дача, коб баккане
 коб дача, кенгуеу кобго.

Муну кобо дачан
 мо ксундас? Чундо мо
 ден оуру 20. Оурууру

дае ден менен келет афгане та
В ма дундасуру

Насип қорғоса кезмектин.
Бис бері кезгеміс ко.

Гурун даарн кырын е.

козюльни мерз 20⁵

He-ue, тшон рокроон нэг.

Дан мман ар кезеңіне
белгі. Инженер бам.

Да табуула караса ту-
гуруу сура карай Г.

Оло ртун агарын сөнөөгөөр
мачин аргын арга?

by a mason and
may be.

29

Менер бир калккоз кесеп богу
кадгым. Байбак сун. мазден
Манастан бону ден койот.
Осу деген маатковгон кесе
керек (Нозу). Анжык (ак.)
Озук озук эне. Озук Дана-
ра дагын мае баккайт.
Анжык даг дегет. Буну энен
ди айдаккайт. О кенди бздан
кору мерен. Бонжик рон.
бис кенел ден кобогу.
Анжыккайт кенел. Кенер-
маан.

Илеки — элечек.

Мурнуу дуураа туура туура

Жапанга — 1. көмөр кан.
2. көмөр казан.

Көмөш — оңко көмөр башкыра.
кан кан

Көсөт — кызыл.

Мөмөш — көмөр.

Мурнуу мурна мурна —

газга газ, мурна мурнага,

мурна мурнага ан керемети.

Вуу мурна (мурна) газга.

мибаа, оу мибаа.

бууу, доон, уоуу.

Тоорнок - музоо

Найса, нике (нике эмее),

Нарн-бурн ("казак аяр-бурн оуу").

Тоомангн табынгу (тапм..)

Таванкел, каржнлар.

сөөкман -

мыккыт мычк || нама ко (акт)

мас, куд. мас унлау,

курса келет. мазынгу

Ол Тунга унлау

каз. бабкус, кыр. бабпу,
боорсок -

күрүгө нымын, мааны
алын коңор.

жугоругу кугурагас
сугу арка

Ичмек, жердик, жидик, ээр,
корточо, басмаабык
комодугук, кокудугук,
сагадугук.

тарнас. тарнак - кузук

Боркок - бешиме 1-м

коо ором, буу ором

бааны морогон кобзу.

- орон мезе мармаш коб-
лону, сешикке сабаа.

неке — коуруу аши каток.

Бириктизирди. Сансыбаа

гери бурон бар.

How-tongo мах мабхи мурот.

Болурук — кен. кармашуды
баасы арабаш.

Короз — тоноз.

бурлак: бурлак тушту (монду)

Сел мурду (кентан асрабаш)

кериш || керуш (агудуш)
Бел орок (чанан), кон орок
Бешурик — абуш.

чаванди — чаманди.

чаркан — чолото.

Мурдаман — муздобак.

Һуш килуш —

Һаушкар || докко (насеб)

муздрок, рецок.

Босрок — кледорот.

менекте — чопрак.

Бакра — кедиз ден ас томбан
чанар (кас. мен деф)

мыннану — ганди ганди

айнек — ррзе озбенгик дегр

тарваз // элик

каакта — кузубз урду донос
и

ашек — нашек —

тиурон — туркен

Сай ден чукур-чукур кезд

айраг. шоу шек, гара
ден калог. (гара).

Адамдин денеса.

Мангуч, маам, манек

Маамин корчу амман

мачук - ачу.

оромон // мочук (аргун.)

ау бауык - каз. гуро.

Тегерет - "бурк" казактар.

можу - "ай казактар".
иш, асна

көтүчүк - кошмонд

сыр кее - кочук.

кара - кара.

таура - галаза.

кабган -

толанган - кант суу
кыткан -

кыткан, тоон

43

чынам — 1) шндoo; 2) чынам.

чыко, эке — кил чырки

чэник, гакча,

кесек комо, кесиле — каныр кездеш
(кесиле)

"Асин ген орток айтчу эне,"

буз бикси Федрас "Асин" га

коздоругар.

фонову — "бурмо" кызан.

Оноулар

чече — менс.

чидер: АТТА чидерден кот.
кешен — кешен.

Мемеле — мувандыз кыз.

Тунгусу.. не (акт.)

44

Ону. Контур эсере
Бундан, сулу деген боев,
омону эер. Экиден, бундан
сыйып боев. Ут деген
огурусузун дур. (казактарга
казакка сыйындур деме).
Мерткен мен огул динейм.

Ала-Тонгу алган. Дадисиз
созду койсону.

Муну пен тодо кой.

Тырма: А мен Тунгай.

Тесре, тара (горы)

Малын кыркы сабы

Чыңдоо керек (таңдоо).

Босрок — көңдөлөң.

Босрокту меймандын асрына
салгаскучубу?

Негүсрөмөңүрөн жарыгыр
көңдөлөң аруу керт.

Колго да биеден коотайын
ден түзү. Уруу-уруу болуп
болуптур керткен. Мурону, мочан
Бир арка жерсе жерин, бир
сыйыра жерсе жерин кедей
болгон. Оя ууакта мак багуу.

Бул экант да. Аз жок, комун
жок. Мизде жакшы.

Ара- баатарос ниге кнхс
ошону кнхн келбатарос.

Мен ошун бала урлагонум жок.

Буде расн анда чокот,

Бир гапандын будун анкесе,
бир готан кнхс бдесне.

Анз он мнз сом аркэзду,
калганн ган бард.

Ужабдган кнхн кнхс
ушкн эки ардгара ден
айру. кабгн ган кндик
ушкн. Наз матн кнхс,
она бдн кнхс.

Бде жабд раснганос.

Чокор менен аял жонот.

Сүүр —

Айыгоруу баары

башыркы даража.

Коргоз. баары менен Коргоз
жеринс.

Умрен — умрен.

Каймар жер дегенди

меченин тунда боор

жеринс. каймар жерин

кайыгуу коргоз жерин.

(корман)

Чалы орошкан (карак,
ден орош)

Абур

кемер — кесер

текемер — теке

текемер — текемер.

Узур Узур — узур

ондур — ~~теке~~ ондур ондур

кочуру — кичине кочуру, кичине.

карак — мер карак. карак
асмер

бузур —

ушур кочуру ушур карак

так —

бузур —

бон —

Сахымсак — теснок
тн оого боку ко.

Намигдази

Тарама: Магмаалан коо
оттегу.

Кашук, теме деген боку.
(сүмүчүлүк)
тавындр — таминди.

оттект — илери кыдынуу
кычкыраган кыды
боку. сүмүчү, сакалдын
аны.

Телек — чакан,

Дулана —

Кырдан Дулана — тогу.

моорон || кесе — минарган

онкон || кенге

баика сөздү тоңроо

кыя кесек || башка

кайт руга || монгу (монгу мундара)

мананга — кан.

томанга — идиш.

комор — корго башка, кан. кан.

атмел — максан.

максан — уур сабап, сугуру
уур (баш).

кесме коко — кесме.

тагуу коко, конок коко.

тагуу — табого

каалга || эшик

ашык - машык -

Сүмү жем.

кара шаакы - кара собоок.

Фаладан көрөтүс.

шоро - арабча.

бүдчак - мондур

бүдчак "Мондурдон маан
гүлү" - маалгадан кесип

керип жүзүм гүлү маан.

Уегау - раман бугада.

1. Муратов Сүмүк, 64 ж.

2. Мамбетов Көмүрбай,
70 ж.

Молорго мезгил ушулардан

жазанын ошмон.

49

Эмнеге, даада, манда ошон.

~~Мандон~~ кибин (Мандан)

Уланен болуп жүрүт.

Беркиси манда урун буз

кап жакы аргине, галат те.

Мунуу чандыгар буз.

[ан уру, кыра уру денден
гарап, уу, сол агага
экен. булар, солбуз, муу

саруу урусу буз денен]

Сосу сабкем кенейт,

сосу сабкем кенсе буз
мерген чыгар те w.

Мурдан, саккин. Бада (нара)

Ол. колу аман керетик.

Шабдан керетбада.

Анан бир недре мейман
болгон. Сынурдын бала-
сы бир Татар кучураи,
тадрисот керер эне.

Ат, кун нгуру

Тарин, тискинге кыздар
токин заман боду.

Мана, мана чиганок
энди, бада.

к. о. м. с. р. , кара-мн кымыс 30
Менке,

Огон алыгы жер болсо керек.
«Огон, Огу барбуресе барбайт
экен. Оногу бааа кыргызе
Айгу рамака ошуга экен.
Онон кылым (анан) аян камын
жыгаз кылат. Келетайган
кара олаткыган дегу коре («кыз»)
чын ошуга экен. Бааа
келетайган карат. Мейли,
болбосо аныгыбыз ден аныгы
экен. Баааан ошуга
гагала коңузун кобзон.

Бацкаса аңалган
шоуна мын пәркыран
турган экен.

Буллардын урусу алакын.
Алакын казак демелер.
Шоңу саямиз, ады ретин
күтөт албайт.
Казак менен кыргыздын баа-

тырларын мынко гүлүн
келгенде казактан бул
баа атканды. Баа мын-
ко кайтарын жазды.
Баа мынкан саямиз
күн деп келгенде баа-
ретин бул ордунан

5
козюлун козюлун карау.
байбуреси сен козюл-
лосун даа кенде
деа ошо монка менен
кенен баала да козю-
луну даа дейт. Бир куну
байбуреси бореникун
зрени абын. жаккан кек.
рэн кофот экен. Бааа даа
салам абын куну кен.
кенге бул ордунан козюл-
лун карау, ошондо жаккан
ди козюлкор, бул байкан
карау. Анан байбуреси
сунатт экен, ошондо

эки кылымда эки баш.

гаар тугар, ошондон
жакык кылабадым дей
экен (мезе керегузүсүз
ген кетпери суу агадан)

Анан ошон кылым мак-
кытты даган жерде дагы,
эңгизин дүйнөдөн кыз
андырып даа екен азын
маңгын ~~раштан~~ аман ден коёо
экен. Бул кылым ошон
сактаган дүрөндүн
кызы да, экен, дүйнө-
кыдан келет азын кыз
кылым ошуга. казак
мездин генин кеткен.

Ошон кибун асраф
 Эмн арам мара көз
 ане, се ором сактаган
 кедсизгун көзүн ане, сун
 дейт. Эмн сундугун көзүн
 ане, эбун деем ден арам
 арасын макуа боору ден киди
 көздн ане, э. Балаан
 арасы сууан керет. Эз-
 унук дээрси көбөт. Менн
 балаандун кенчн сууан
 медресе сенин балаандун
 балаан сууанга дейт

Баанын агасы. Апан
кеди калай. Ошо
кыздан алакын гүлсү.
Муну Эмекте да, как-
тын го, алаады, ош да
емекте болуп ж. суура
гүлдү го. Ош бис
кайдан бикенис, эмек-
кембис го, Анану уш.
гүл боласи, мыканы
кыздын баласы, (Кысык)
О го баам да.
Айага Делү го энди,
Голке

Sam byrowdyt
zabyn syny, ana (zhe)
 Ozyrnyy byran anash
 za ana zhet, zhesh zot
 ykesh, ony za ana zhet.
 zoy aza — zoy aza.
shapash — galash
 kashen ovana keshen
 kashet byrny zbyrny
 fra, byren.
 koby galash kesh-
 syny mye.

мәңгүлүк мәңгүлүк мәңгүлүк
Бир миз ругз жугз кугз
ругзугз жугдан бугдан
кел бактук. кугдо мах-
миз мугендуген 1916-миз
мекенге буганкага буг-
дук. Буге буганкага буген

Балакага жуген мекен
кугдуген кугон жуган.
Бугмизмен кугдуген

бугага жугмиз куге
(жугмиз, жугмиз)
жуг жугак

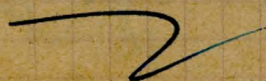
Стансаши паркин терт
елрте кердун. Машише
 да кудун адыр. Аронтогон
кары адыр аман Таласка
 керет. \$ Вноу, а муноу.
 Аронтогон дарт дуде.

Машах Керкенн тоу болет айердун

1) Курманакис Шокогул

2) Мехдибаев Ахмед

3) Сулейманов Шаршен к.1.

сб.х. № 6.
[Курманжанов Мокроуш]
Он-макпатада Анкыбат
деген жигиттин суру.

Мокроуш жерде тургудун
Аскер болуп тургудун.
Кара буюз асманда
Аскерди басканда
Изиле турмуш ачкан
Мен кайрылып кел жазам.
Жаа-жаа кайрып алганым
Жаа эле сурун багдарым.
Курдунду аш Түлабим
Курдунду болуп ач дабым.
Баагундуу жокко баа

55
Душманлар гешини кыргызан
теуун бау сак тушманди
баарыбыз ачыгаз.

Оңгогу, тереке элини
тауу-таи, марказ жерини
Саамаз эеи бау деги
тушаным кыбу гешини
Жеушунт кыруу кыдым рок
Жерини ари облосок
Бауи каган маканды
кындер канды, кынды, ток
Жеушунт теуун теуун
Оңгогу акеу, гешин

Анан-эсен хураму
Толкундасы эртен муруну

Кызында килсе мажаркан
Кызыдагы мажаран Түрктөн
Кы.кыра чыккан улуу
окиш

Кызынуну кызын мурастын.
Озунду көрөт мен кайткан
Омурду кыска урунган
Келгенде болгон саамай
Келгенде кайган ташкай
Бул бу мажар дүкөндө

мановар экен аманз.
 Чыгууру сыйкан бокканым
 Чыгууру аруу макканым
 кызылды сыйкан бокканым
 кызылды аруу макканым.

Оросурун он карын

бисон кыруу бокканым
 кесерин кыруу кыруу

кеу бербидуу бокканым

Маминке кыруу кыруу

Мамыккан менен кыруу

кыруу бок канканым

Кан каным кыруу бок каным

кананон гүлсө баамын
кер өй жат кануу уагзын
кадгынды сурагын
кабгасын эмн сурагын
бугуу атын багын
үр кангын кангын
гагынган кенде
кыганн гүлн кангын
багын моту багын
кангын согуу ронгын
кангын айгын кыгын
кангын оёгон кыгын

Ժամանակ անցած չլսած
կրկնորդ զբոս կրկնող
կյանքիս հետևի կողմ
կյանքիս զբոս իրանիս.

Ժամանակ անցած չլսած
Եսևա իրանիս չլսած
Իր կողմ զբոս կրկնող
Իր կրկնող չլսած.

Կրկնող չլսած
Եսևա իրանիս չլսած
Իր կողմ զբոս կրկնող
Իր կրկնող չլսած.

Урагын кези уурагын
кыргыз мези тогуна
Акеден кайган мен келсе
Оууру мези - уураган.
Момун кайган уураган
Келсе кайган уураган
Аке, - мекке, кайган
Мен кайган уураган

Мамб - кайган уураган
Урагын кайган уураган
Бадарын кайган уураган
Урагын кайган уураган

Իմն ծառն անշուշտ
 Դարձածն արևայտ
 Կաթ թափն ծառայի,
 Խաբարն արևայտ
 Կոկորն անոն զրավի
 Ժաշտն ան ծածակ
 Մեկ կոկորն քերել
 Կրակն օրն թրակ
 Խաբարն քերել
 Իմն քեր թրակ
 Երևա քեր թրակ
 Երևա քեր թրակ
 Երևա քեր թրակ
 Երևա քեր թրակ

Бағдарламаны көпке ий
Мектепке барып оқығау.
Ғылыммен оғуым
Мен көрсеткен нүсруды
Оқиғым аяғы алаһым
Душарканы созынды.
Көрсеткен калкыс алаһым
Бұраһым көрсеткен озынды.
Оқиғым аяғы алаһым
Душарканы созынды.
Алаһым ғылым алаһым
Көрсеткен нүсруды
Көрсеткен озынды.

Ошодон уму күрө 88
ушудунайт. Церинис келин
баалык.

Ой беке чыкканда
Ойуна доктоот баалык.
Кызырмага чыкканда
Кызымда соктоот баалык
Кызырма беке чыкканда
Кызымда соктоот баалык
Кызымда соктоот баалык
Орутка чыкканда
Ойду. доктуу мурдот

бурдэ бурда, бурдэ мох
бур, кумбанду бачарык,
кырдун бачен кыска гаш
кырк гешену кумба, каш
кырк гаш асману
кэт бур аману мургу
кумбанду мансина
гешену мур бонору
мансина асману гашману
мансина бонору кет асману
мансина, мурман асману
молгуру

60

60
 маау кинис теомун
 маау кенес баатар.
 маауун туугуу ая
 Аягау кенес баатар.
 Оюу даа даа тууанай,
 Оюун кэнэс тууанай,
 — (у кенге)
 ≈

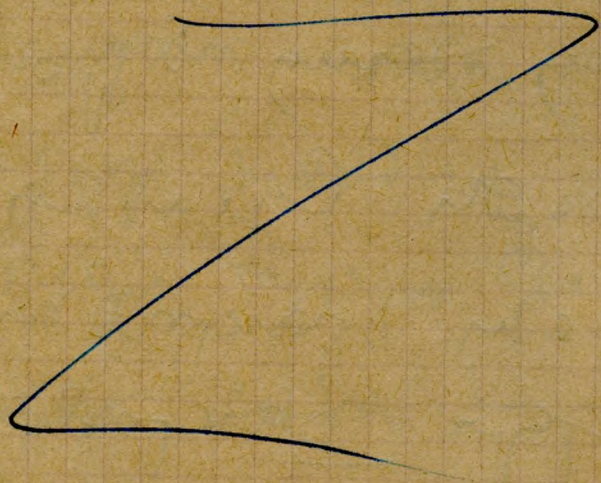
Cyberkany абыр.

Судя по глгоу
карты Ю. ~~Бул~~ глгоу
глен мнел оу келел-
сон Ю. Омо марду...

көздө ~~ини~~ ~~ини~~ ~~ини~~ ~~ини~~
каннак жар ~~жар~~ ~~жар~~ ~~жар~~
кырдан ~~бара~~ ~~мал~~ ~~мал~~ ~~мал~~
көз ~~желе~~ ~~мен~~ ~~мин~~ ~~мин~~
бурдан ~~бара~~ ~~мал~~ ~~мал~~ ~~мал~~
Динини ~~ас~~ ~~ж~~ ~~ж~~ ~~ж~~
жүзү ~~мал~~ ~~мал~~ ~~мал~~ ~~мал~~
Будд ~~сүзү~~ ~~сүзү~~ ~~сүзү~~ ~~сүзү~~
Будд ~~сала~~ ~~көз~~ ~~көз~~ ~~көз~~
Ош ~~сүзү~~ ~~сүзү~~ ~~сүзү~~ ~~сүзү~~
Көзүн ~~ага~~ ~~сүзү~~ ~~сүзү~~ ~~сүзү~~
басса ~~бери~~ ~~бери~~ ~~бери~~ ~~бери~~

Сыла санла карпонак
Аппа мадам а, уннак
Буга сырга деф тек.
Сен сыгасын кырабка
Корон аффа уналан
Басеау берин сыракан.
Дем берин сырабка
Кокорем парфадан
Директор Сарфадан
Буга сырга деф тек.
Буга сыра кан кенер.

Өң сызығы кылаткы
Корго аягы зыялар,
Баскай сенуу дүңдүр.

Жамбыл обл., Муромов р.,
"Восход" к-зу

62

Бу колхоздо 30 га ашуун
үлмү кырыс жашаат. Ачрик-
терден 3 үл, 6 үлмү 3-4 ага
обун, түзүктү жашагандар,
калгандарын 17-2 ми. борушкан,
контунуу таласан (буренин
таранган) келишкен, 6-7 үлмү
тегизен, ^{башкасап} саруулар. Мындан
башка кырыс кыздарынан
казакка чыккандар да
бу кылы.

Манаан, ур эрик.
Тэм.М. келен.

Ан дараа кайга?

Чонук. Кэсиринке

[Манаан 1949. н. Тэм.М. андан
(Абашинган) келен, урсу эрик.]

Манаан кырыз.

"Эрик экине болуш эмен,
ак эрикке Тэм.М., кайра
эрик кайга каймаанды
эмен. Бу эки атамды эмен".

Кайга менен бу, инен бар
(А чкен)

Солуден сунгуулар

Чаконук болло суну
таатаран.

Мен кыбыра, жерди кыбы-
рат келет азур мот.

Ай фокгобурду кырыганы
анерчи. Эки короо кыбурду
этси эки дейт. кырыс
гоону эткен. Бийдайт
айдайт. Кырызден кыры
караа арна менен бийдайт
айдайт. Кышкан эчкен
кы (Кышкан). Бийдин
жерде бейе айдайт. Бийдин
кырыс кырыс ден Туркис.
Анкаа пур.

Сыбыр куу.

Мен тартып койгон ун мауызе
коктойдон берн. Бүгүн
жерн машинде бармабай
роо. Түштүк (кан), тап бар.
Учкелери? (вм. издери?).

Караган келет түгү.

Сүзүк түгү келетбай.

Шырдак — ад. т-д.

Аса кибиз — " —

Түгүзүк — түгү кибиз.

Монгол — бүрүк дети каз.

Челек — какас.

Полу — каз. полно

64

чаа итүүласма — каз. мочы
моново.

кочот казан —

кочот кан —

кочот — чокко кочурун боч-
шугулан кан.

бече — каз. тоу пуга дечу.

манаеть бече // камко- бече.

мусоо // торнок —

ЖБ Илик, гурдик, канбу, гал
жандик^{маас}, кочотал кочук.

командурук —

тарма каурабна

оо сурук // суук

жолжон — соолжон,

келип келүүн —

абаалы — келип келүүндөн
канатч уюру дейт.
жолжаандын келүүн
абаалы.

жыккыч — жыккыч.

сүзгөчөк, беченек, муга-
быйл урунчаак

жакык —

босук жана калдык

жык — ад. жанд-б.

жаман —

68

кешер — маш (кешер)

кокурокча — кокурча.

сагак — сагадырк.

кокур басдырык — кокурдырк

Музунку кочне ринде

тисремке дейт 20.

"Тс селен" дейдет, "тс кездет".

роноз — роноз

элчек — ад. рид. б.

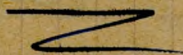
тисакон куркод.

кара горноз — кыркын.

гачибек — габанек

карднгар

Жамбыл обл., Луговое р.
Сраник арындагы колхоз,
каменка чеберчи
Жаманкеев Фурман, ур.
кумгу, 55 м,
(мерген кумука)

1952-жылдан бери ушул кол-
хоздо. 5 үйүмү кыргыз бар.
Мага кентумгу. кумгу
укузган. Мундан Вуденни
районунан келишкен.
Кумгу укузган эгерен
долумунан болобуз демег,

Сыбыр бағар II. 45. негизнен
уы дейт, казакталағканыбыз
 сыбыр дейт.

мусов — ад. русд — 5.

тос — — — — —

мусов — башикара ағартыс.

кара шақы — кара сойлак.

сүл — кара сүл.

Үлде асдан мунз, кара

мака. бағартыс деп

та асра, бағартыс деп та

асра. Уке ма, дейт,

не бағартыс мунз ма, дейт.

Мерек — мерек.

Кырай инерем башка. (кырай ыр)

Муну чегрени дейт.

Мейде кобнок.

Ак оромо ^(инерем) менен тауранды

кыр ген айта.

кыр — ад. ридендер.

келер — — —

Машапар — ад. рид. 5.

Мурдак — ад. рид. 4.

Муну келер — — —

Мелер — ад. 7.

Малек — ад. 7.

62

буррак (и жодурак) — мандур.
чака — ад. г.

чолпурлукчу —
шоодо мурчурче.
чоокчу — ад. г.

каб дуга — каз. носы.
чаланчык — ад. г.

икегенл пагунис —

чыныл бибала

чоу чыны — ад. г.

~~ой~~рок — ад. г.

босрек || кенделер —

куркарама — ад. г.

чонук, рафта —

казан келмөз — келмөз казан
Һансы ая ушундагы агаһ.

күз келмөз — оро келмөз
башкарылган.

Шош, башка, ~~ашка~~ кесме,
кесме кеша, урга (туура-
туура кеша кеша), кеша,
кеша, кеша кеша, кеша,
кеша кеша кеша.

Башка — ушундагы
кара, роу кеша,
башка кеша.

кеша: кеша кеша
кеша кеша.

Айра — ад. г.

68

Кыркыраа — бурмод

кабур — гелден крнмача.

карыкыраа

Турмач — ад. г.

ашык-машык —

каагага ашык

беде, кайма беде — ад. г.

кайма беде каагага

озурага зыраа.

аааааа — ад. г.

чомомок — чомом.

маба — кырда.

измек, гурдик, меадик,
ээр, кезинге, басмантык,
командурук, кутгучкан,
кокча басгучук —
сагаандурук —
оосгуч — ад. 5.

чигеде — үр буга салынар.
Мугусунду гатк кыг.
чыктыр — ад. 5.
сөөлман — ад. 5.

мунор экон жу.

Буну анга канда —
кык чинге бугу.

69
ау бауырк — каз. абауырк.

барабак — бм. баранак.

Немне дейди. (булар

өздөрүгө сүйлөшкөндө да,

казактар менен да көбүгө

казакча сүйлөшүп, биз

сүрөтүндө көргөзгө арамат).

М., "Сыйырдан сагын келетин"

сүрөтүндө "Үй дейрис,

сыйып казактын жем"

демет. Балдарын бүтүндөй

казакча сүйлөшөт).

Инди. Анагы бүтүмүгө

Окном (каз. оном).

Энде чырмагана чиле.

моон, муун, иджи.

инчен үлгө мурт то.

сусонок, теменек, урун-
чак (каз. урунчак).

тогуны —

уфаны // рама —

жонкыра эмчек —

каргычар // кармычар —

би эсе, теу эсе // теу

шоро эсе // шоро

40

Түбө кылым үрүм көс.

Муну ала көрү.

көзүм -

Түбө аягы көзү гарты

суу.

маше: Маше жак, гарты
маше.

Муну: Бугу муну
бар экен.

Түбө -

көзү - кермек.

күзү - ад. г.

Абундуу баласын

абундуу баласын дейт.

"Ботурук" жок.

кыркыр — ад. 5.

бөрөнү туу, каба.

Чоңоо току

Тоомоо маага сарты

дег. караатты смы.

Шагыл март

каын — казы.

жомо наман

кеез — кез.

жон кыркы алы.

кан туку эже дег.

кузутуу кобуу карды

Гүлүгө дейт.

кабдак билдейи — башка гүл
жок.

Исинеда гүлт мекил

болоо. маса, күс, мош,

масында, — мазык.

касак күүркандо кеме —
ден кобоо.

Бет сүрү дейди (сүлү).

Саткы жем барган да,
чүркүчүлүк унакта.

карагайб уруу агадан экен.

Кочурун мур го.

Канкак муру неедо
мур. А эди кар кач.

Борунас деген немен бору
экен. Кыркын ас эл ден
журсок көп эл экен.

Бити качан отур.

А унара калмак турган.

Ана немени унарында.

А эди Магаси Кынабаш,
карабаш деген экону бо-
рун ачган. Анар озур
кырк мың менен мурген.

Билик гор. Бөн бокс

22

Чаркыла ректеш. Колган - мэтан.

Дон сары / киме эне 10.

Ткөн тки рана болуп ады.

Керен пайда, дүмүрбөрдү берет.

Машон болуп ады.

Жамбыл обл., Мерке р.,
Жамбыл аяндагы колхоз ~~Б~~
Айбашев Ашырбек уу. кушуу

Отуруктуу маманандар. Кел-
генине 100-120 жашка чейин
болгон. Маалымат буйдон
жаштан келишкен. Бирок
булардын маман жоктон чала
казак деп коюшат. Ма ошол
да, кыргыз да, айрым казак
уу-булоору да кырат. Сана-
сагар чо гон ашык уулу бар
деген, баары чала казак
агаларын айтышат. колхозду

иреленгүргөн мурда "Чалла
казак" колхозу арыган.

Отуруктуу (ара-бабалагы улуу
жерде) тамагандардан мабба
туктуу ⁽²⁰⁰⁰⁰⁰⁰⁾ 3, калгандары 7.8

Мур болоф. Булар бачын, чир
кыш (3 бүтү), сакандуу, чирке (4 бүтү)
жарынан. Жүткү буу жүзүсү кызы
болоф. 2 бүтү чирке жүзүсү
колхоздору жүзүсү ардында
керем. 37-м 5 бүтү. Момдасыз
айранда бу жердеги кызы-
дардын 44 кибикке керем
30. мандардын мчи. Булар
буу 7м кызы жүзүсү ан.

Оңдо да көп.

Аңди мунда рети не бир уагган
 баары бар. Сыйыр Иүз
 көрүзгүт мурданы да
 ретиен раураган. Эбелне
 айрым кертет. Ары баары
 кайрым кертет. Каа жердин
 баары. Эуурамайды го олор.
Биркети оңу конураар жейсин.
 Нэсикте мурган жинтүрүсүндөр.
Олор эли караган го
Ауу болоо он. Бирок жери
макс болоо дейт.

Шуро сүрү кериндир. Сопон.
Шанды тагыт коймайсууду?
(Шанды)
Сендер сыйбакты акенди.

Нукун эле казак менин
баалам баар. Билеби ден
ашыргыс го. Айрым отурум.

Контурдугу Шаласдан келчкен.
Шанды тагыт дой келч-
кен, Шуро баары эле келчугу
уруусунан. Маа казакка
раза азбек, казакта менин
бүрү бүрү уруудан раза
шы баары ден чакан

1/2

казак араалар. Булардын
жаштарын кыргыз те казак-
тан, те озыбектен алган. Андан
уеуу кичинедеги да араа кыргыз
болсо теш озыбек, те казак
болуп дуу, уеуука жашап
ар кайси ~~араалардан~~ уеууран
болуп калган. Шомдуктан да
така казак деп араалар деишет.

“Прозасе” ураскасын кам-
“позасе” 10-11 уеууу казак
бар. “Прозасе” 20 год уеууу.

Сызын бизин те кичине жок.

[Идгүраниев Ченогдан, куну, 73
Һандригдон гүрлор —
кур — кездемедеги да,
кабгырлан да.

бешманс —
муун, моон, маки,
Һар. кагымдагын
гүл килеиз деиб.

шырдак — ад. г.

кагымдагын || босфел

Һаар — ад. г.

Һевефел — ад. г. каз. мн сүз-
леме, каз. азд.

мууркан [Һүрә сүлһәмәндә
да "бәрк" деиб]

[Һулар казакка да
сүлһәмәт, какин бу-

мнѣ. бѣзъ суранида
кѣрмзѣнъ какъ асѣнъ 6
каблѣнъ] .

Анау сандокъ, рѣчи
ганаданъ.

канъ факдѣл — ~~кадѣл~~

чѣдникъ —

Казондѣзъ кѣтнокъ дѣ
"мѣдѣ" дѣлѣ, тѣмъ кѣ
кѣзникѣнъ мѣдѣ, мѣдѣ
дѣлѣ ^{кѣрмзѣдѣ} "кѣтнокъ" дѣ дѣлѣ

Сундѣ рѣчѣ, сундѣ дѣлѣ.

дѣлѣ мѣдѣ.

(Бѣдѣнъ дѣлѣнъ мѣдѣ
канѣнъ рѣчѣ, мѣдѣ)

чүгүч маконданыс]

доң, тоого .

шама каз, сама .

Кепин түрү [такагук

белги өрө аз, чүгүчө
түзүлгүндүктөн түр менен
жалпылык түрүс] .

карамаакк караган

„Караган казактыкы
дейс“ .

„Болгүрк“ гегенда диктес .

Коттоз - каз, геноз дейс .

чыкмыр — ад.г.

24

регендиздик — конуадурук.

сагаандырк — ад.г.

мен баурык — ад.г.

мусоо — ад.г.

торнок — каз. "гана".

тогуруу —

шалдык шешесин айнек.

ден китмизе. Ойраг-

дан жалау маб менен

шешесин жок тооканды

айрык эле.

барокто — ад.г.

Маау эл пукун маау?

ман каага || тенирек

коруу — ад. 8.

мыккын чыгыш

сөөкман — ад. 8.

маа || айдаан (нассин?)
— маа, маан,

Эң чаккы (|| тогу)

Адамдын арасы таласган
Байрикке барып, андан
Домкоч аяны келин (пан-
фриковск) мен гургу гурму
дег.

Чаккы тогу ага

Учке мариньыр.

сонас // коонае

куманьын

кез, ар маке туга.

Казь буз оркоз, соксогуз
тугуз 20.

тугуз — тугуз.

тугуз кази дебр

кагузга, кагузга манна

Сыгуз бар — зыгуз.

бугуз —

Сугуз — обес.

Учегин залеан,

Жипти да сураагырыш,
куурабды да сураагырыш.

Өшөндөр бекен ден ошого
тууду го. Абастен, берген.
Тайкесинин ары ким эле.

Жатки экел. 1

Байло берген — эрге берген.

Эмеке — каз. анке.

Даргас релон

Айал ролун марыр.

Казакпозд угуго марыр дейт.

Жалбыз обл., Мерке р., 29

Жалбыз к-зу

Брозгесе ур.

ур. мерген, 64 м.

Он үйдөй бар. бузду кара
моюн мерген дөбө. Арасы
таптап жазар. чечесин тапта.
Көптө моу тарых кыркы мазы
көбүн. касаңын ичинде
ага-бабаларын таркагандар көп.
[4 үйдүн сайак бар.]

Моу тарыхтардын баки-
моу бар мол.

Бисдин акенис (ара) менен
биз туулгандын баасын.
Туулгенис, Сондой болгон,
бу касак осу.

Берген уруусунан кери
уруу 20-30 миңгадун
ичинде Акмолдон
келишкен экен. Ошондо
буз урууну кайткан дини.

Уе оона — бу экөөн бура
айган.

Найсажик деген бар.
Бурундон укса керек.
кайси кемеден келген
керен оору болот.

80

Бул бичимди. ким угушту.
| бу көрүүнү кандаа беди.

Мүздөсүмөн тонуракта
аткеми русскеми
брас экен. жаман (жа-
наа) канк болуп кеткен.

Бүрөө жакшы чыгат,
бүрөө бак ичкө болуп
чыгат. Акыл, канга бери
болот. Буз тис (этиз)

Маку, мфу айткан -
көсү кык айт

Жеңилер бегре айтат

адамашырыш адамтук дини.

Келеркен ^(Келеркен) мандом марал-
ган дээр. Сөөкман.

Биргалаан ас рун дээр.

кэвч, мер бурч то
касак болсо кыр сман

ден көбүс. Ошонку
баш рауыи то;

Анану Камасан дери
то могдо то.

Бисрин канко е
дз чакон баасен

А баp yuy кееге. 81

Бис соушка баpып
келдик ноб. Атамыз,
Казым баpып келдик.

Кулак кичине маcтpып
долуп. Кулак маcтpыныраак.

Со Маскoвкe баpып,
артыс белон. Маскoв-
канызартып баpып раак-
маскoв.

[Бүгү жерге келгенине
20 жыл болгон.]

Согои караи келгенче.

Бейшенин беш баласы -
кыи бурон бурон.

Чакон-чакон чон - бурга ай-
ткан.

Экон эрик. Касо камавал
кайканды. нуну. Закеурада
(сапкырада) сарт деген.
Беш кимини Окон пайла
нунга жингиди дусу.

Ага-сарасын каасын
кенди. Бис мапанда
нунурус. Бис замкрасын
кайага калганым дагын

Манау Аманган нары
Баижа багын эл дест. 22

Бег аедн кереве
бур эки кне жонуг.

"Кыф" деп жингерсе кас
болуи жагын калаг экен.

Ах Кыурайт нардан шакен
кыны, бикесик кыны,
деуге кыны сагаз.

кас болуи калыгыр.

Уоу Анеси баг экен.

Арасыны, Уоу акесини
балам го.

Килеккен чыг огуз болуугу
Момануку эмирченин
бары. Сагд айгынор-
гандо эмирчим. Мом-
кейден бүткө канар
масом. Эмирченин бары?
Дам дай ошурку айгын.
Эр ким баранайт сааркан.
Сону собак барландо эмирчим.
Бүткө — мезе.
Айгын саамандо дай.
Кибизки куну басар бонду.
Бормо — фериш

Аңдын жарымы бабга - 23
санары ден. Аңау (каз.)
Усаном чечен мажбан диге.
Аң бадымалардын тоңары
жабыр. Суради тоң калк.
Бун эине кымы жыру.
Кичкенгаб мурузун аңу
болоф экен. Огуру экени,
тоң экени билген.
Кулакты салып оффамы
тоң. Оскондур маңында,
кеммени суну диге экен;
бос жора болоф экен то,
Маңары Бүзүсөдө аскыда

Түзү Атамын, Карыга барган.

Абачма ок дүйгөн.

Төөгө түркөн (түбө-төс)

Асык-түзүк - "с" тил.

Арасы Касар деген киши экен.

Биза киши түзүлбүк.

Эрден оокаг кылым жүргөн
келемин. Абач (түзү) жок.

Мусанын төгөсү жүктүзү
(боянда бар).

Түзүдү дагы тааураке

төгөсү түзүк сүзү салып
жүзүрдү, көчүрүлүшү

Асылы сүзүк түзү

Балды бур жашына кобуз
кобду. Кичкенжаз Балам.

Кадындашын алып отуру.

Сезде —

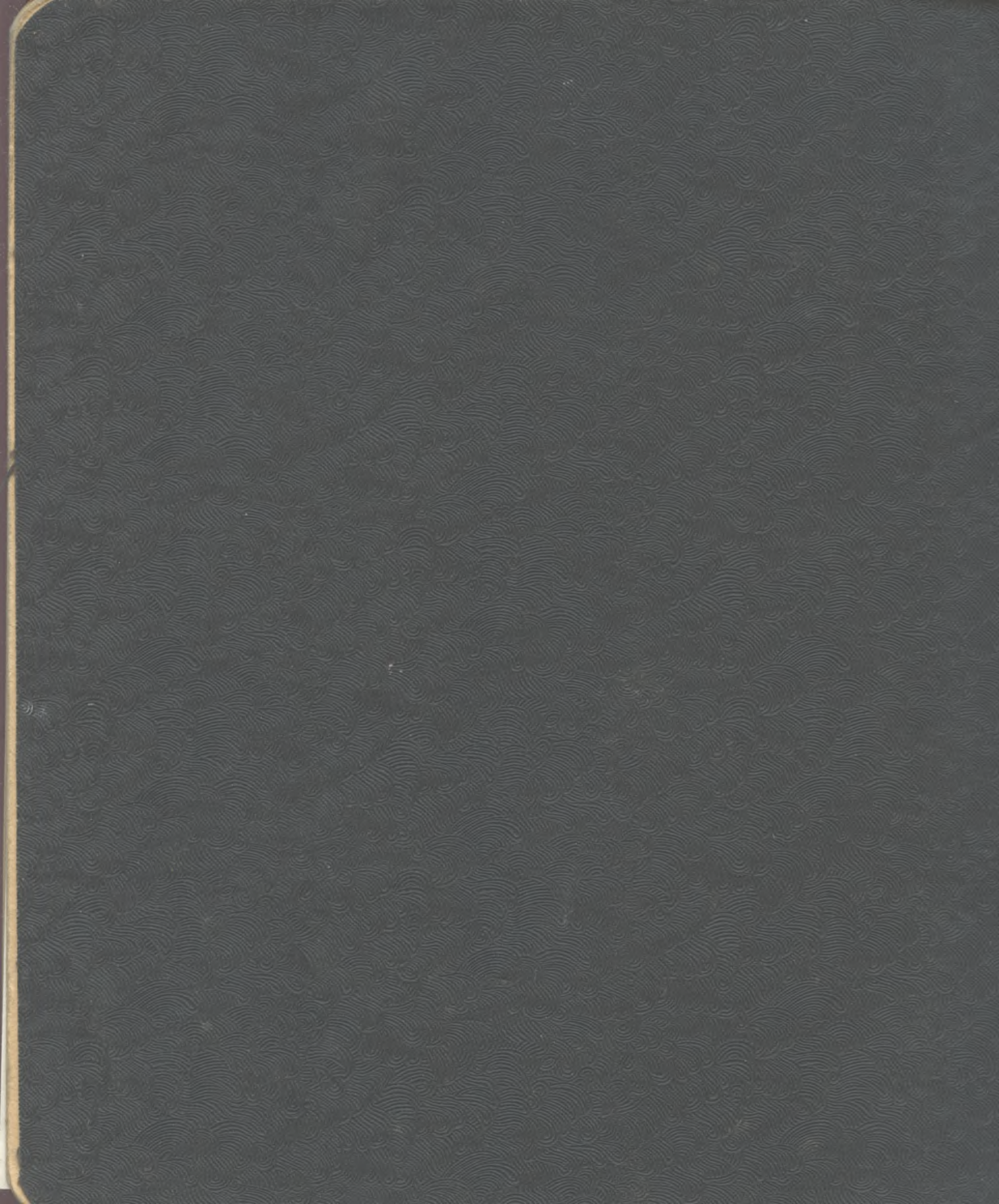
Нечен немелерди кызын
карантам тоб. Сасрам (сое-
таб)
кочени алган тоб.

Ким мени менен кырышын
ким мени караган алаа
ошого тубен. Эмне кабыл-
кабыл эңди. Буко менен
ошон... Букардын гошко
барын ~~караган~~ кызын
керег. Кочуш арманын

жабыр. Малыган -
кан немесет. Ал, күзгө
бардык дегизгү го.
каргаган роско санын,
каргаган Бейишке
санын орунат.
Аманды жур дегиз.
Косон ган бар го.
Жоно меланды
олтурган. Он жи машы
белди (машы) олтурган.
Отурмашы сүлө орунат.
Аскер менен жабыр го,

Самгача сарсаңар 85

тоңу таткан кыр-
ыздар бар.

166.

Тетрадь N 2.

Фейеркиев К.

1960 г. и. и.

Джамбул областы
Мурово району
"Восход" колхозу

Бул жерде 14-15 гүлүн
таласкы кыргыз бар. 2 гү-
лүн терик уруусунан бар.

[Джамбул областынын Жамбул,
Мурово райондорунда таласкы
кыргыздар ар бир жерде
14-15 гүлдөн баштап 2-3 гүлүн-
гө чейин бар. Аң кыргыздар
жеринен мурун таласкы
кыргыздар эмес. Алар кыргыз
Таласкы буюмун, Кенешин
жараткан көрү жөн,

Кодучо казан калхоборунда мане,
койу боруи ишреш. Талааченин
буградалорунда ишрикен кырыс-
дар токто тсе. Жалбу областники
неанди рабонуну Оагяри ко кырун.
дари Кара. Ой уластнасында огурук-
руу мансалан 15-20 бугунго
манеи кырыс зруулары (апарыи)
мансала. Алар мурунган бери
ошон терледе мансалаи.
Кари-лазды айруудна кара-
ганда кийин Казак кырылды
тсе болуигоа алар таласри
Покровна машина койуи барыи,
кийин кайра келии огурука-
иин калган.

-3-

Соңун күрү менен болуабыр.

Билебүр оңунга буриедик.

Жеңешиң келген соң кийин
иерсиң гайды! Бир-эки
тоны ишип тыйнаык.

Келгенди берм мурдак суи
ишабыр.

Жамгырды карбасыны?

Көриң (кышын абы).

Маданысын абыр
мур абыр и.

Жодошасы менен абыр-
дур.

Айрон мезон ⁴¹⁻тегизен, сартуудан
да гар. Буи раканыган,
келген кыргыздардын уруу-
карн. Булардан бошона
учу урлуну чырик бар. Бу
германдардын ~~айрыктары~~
кеткеннен 19-11 жылдан
болгон. Такастык кыргыз-
дардын айрык (4-5 булган)
ошон мезде ракан та-
шамкан, коеландары
ардн 16-17 аутн 2-3 мм
болгондору бар.

-5-

Миллэттин киреңз.

Терик ткеге ботунот экен.
Ак териктер бич-Шаанда
экен. Кара-терик кыгай
теринде. Какшаал деген
терде. Кара терик ак терик
окоо агайындүү экен.

Бакты голугагыр. Силердин
муштумулар уйкен боксо
мени чааи алгансызар,
Менин муштумум уйкен
боксо, мен силерди чааи
алган илдерки угапта.

-6-

Өкүмат болгону жок.

Кыйла ичди кыдырса
келет аягуу. Бийдаб ай-
дайт. Өкүматтын иши да.

Тыгектен берм баары
келдик деген аягуусу го.

Ан учу айдап аягуу.

Бодекана болуп келди.

Бир ай курортко барганы
ден буруусу.

Фдунти - жана.

Айланган учу туру
Мени бийдыр баар ош

-7-

болун тыруу. Ошо багчылар.

[Теректерден рининде да
дигитон? айрыктары байкалат.

Тырап болуналат.

[Теректердин рининде да
кардамын эрме катары,
тыруу, кыруу, оңуру бурунду
да катары, кыраб, тырап,
оңураб бурунду да айрык
берет.

Озунурун козуусурап кел-
кенге озуну котайыктыс.

Сурансак унаккырагай
келдик. Эге барайык
ден туруусу ко.

Нам. иблетур. - (камыр
мурун кивер деи соз).
Мурун он тки айга
белгу тле го.

Кокрай адында барадыр,
Сыйырдые раиран шиди.

Бунерге келебогон
мадди исейни?

Корон тлдин баары
тсанаи тмес тбур.
вс (муру).

Маймыго (моулууууу)
таким деи.

-9-

Бир бакир сүтінү док-
тойной берет ко.

~~Соннан кейін~~

Ошону эсен кылы, неге
келет. Бирден гай алау-
гасак болочу. Кунга
айдаган жур. Айна-
ганда есенден немкен-
ди алат. Эсендешип
арнай кези көрөтү-
ден отурун, не азыме
ыгар экен.

Инабай - эсен ~~ж~~, эс,
буларды алау инабагна

-10-

(ойго, эсенке, эске) албай!.

Ой теңе не кылып кырусуң.

Туурн до роши долу

тааи! экен.

Адеми кыркыз - баша кыркыз.

Кан кыркыз, кыркыз

бүлүктү кел. (в. ч. чыгарыш
кел). Ошон бар.

Ошон - темир чонур

кыркыз ошонку адемени,

адемени - баша, такшыган.

Ширдак - ширдак.

Түмбук - түмбук.

-11-

Мондур (сүрмөн дөн катах аяраг.)

Телек - така (сүр дамны сүрмөн
идини аяраг.)

Омон // томур

Зай намт // асма // монсон - кав.
мооса тейб.

Мочурка // бете.

Манаай бете // манаай мочурка
камка бете.

орнок // Мурон - кыр. музон.

Имек

Тердик

Кандира // медик

Корного // конук

-12-

Кодик - тилектин сапасы.
Арзайна // тартула - басмалы.

Осдурук / кудук - ооздук.

Моолтан - би. соолтан.

Турдук - кукук и: аф.

Минтикү. -

Сусенек сыйыр.

Мензатек аф.

Талкысы - родулу.

Босдук // коңдоогу.

Кур // белбон

Кукучи кенер.

Кокүрөгө - чытала

Сагап - сагадырк.

Пистамко - сымтка.

Мурунку көпкө түдөткө -
рошкө дейт.

Көпкө - эски, байыркы.

Жарыкка - жарыкка.

Элетек - элетек.

Жыккыч курма - жыккыч жык.

Каза боргон - каза чыгарыш.

Танышкан - танышкан

кардыгар

Джамбул обл.,
Луговое району
Колхоз им. Сталина

Жамалеев Дурдон
ур. Кушгу. 55 ж. ~~1955~~.
тергеев уурдуга куч.
1955 ж. дери ушуга мерде
турайт. 5-6 туури.

Оддурдугу мурунгуу мер-
дугу Такастын Бүткөн
районунан келген.

Сыйыр баккан.

Уш // сыйыр.

Бууру - мурун.

Горнок - эки палка чык-
канга ~~мурун~~ горнок.

-15-

Томос дейтї.

Тсугору - кет коток, мекс.

Сугун - сугу.

Кара шокы// - кара сугу.

Кара сугун

Айдаг псубер. (кет ир, ср.).

Минагу ишри бурду, аман
барташ// барайкк.

Нарк таманда бала

Теримин аттерчи.

Аногу деген касыкка ден,
айгын отурму.

Ике нар.

Илечек - в.м. Элечек.

Термий - чингача.

-16-

Майде койнок - такаси ток
койнок.

Кур.- кайиш кур, гунурок кур.

Тооноур - (каб. илгек).

Шырдак - шырдак,

Гун кийиш - гункииш.

Шанек

Билерик. (каб. билезик)

Тошуррак // буррак. - мондур.

Зака в.и. черк.

Тотур - тигар суну.

Майлов - тош камик.

Отон - телер потур

Товун // майбарак

-17-

Тай гурга (кас. мосу.)

Тылангы.

Илетек // пабучис — поднос.

Ренич — ренич.

Тыны // тибана.

Тоу зыны

Тоу айак // Тоу кесе — тигар —
ман масонган айак.

Тоуток — кыине тоуток.

Бостек // кәдәток.

Цремик

Такта — таптай тигар.

Казан кәмор — кәмор казан

Эке монхуримек угаанда
да болзон.

Мон

Тондун башы.

Бытсы

Кесме котто - кесме.

! [тарым // арым // айтат огуруда
кондогула берей

Максыл - макыл.

Тарма котто - тарма.

Унго окшон ричурмези

таргилат. Куудун огурун

таргилат.

-19-

байтмеш - тоу чутун гана
буран тоу керки.

керки // тог.

айры - айры.

гирмоог - гурмоо.

Тарар - ней гадар.

Чутун // кары

Гироог.

Ашык мацвик - каагланн
босомо бекиттик
ремер.

Безде
Кашка беде. } нег небузукка.

Куулук кунган. - куу кунган.

-20-

Игери такман (инирекке) мок уга-
ида кыгу

Томо кой - ченго.

Майа - Умоок. (и: сон).

Умее
гудин
мендин
Этр.

Кермого.

Гарб на // басиастке

Кемо идурин

Курь уи кан

кан мина.

Кокун Бастурок
Сагаедурек

Восрук, Пискин, Чингиз.

Кокров -

21 -

Тидер - ур бүтүмү дуналым.
Дуналым - эки отуру дуналым.

Тыныс -

Солотан. -

Унутуу койдуу урдо нуру
го. Пырауу аял. Талы
бурдунени айтыворуду.

См бабаны тиле аял -
картисыц.

Муноу, оноу, рети.

Кечкере орусун бабдарына
коницуу таула оокал
Берей.

-22-

Мунотурди тийнан, уйго
аюураб кк. / тик гураса.

Минаурдай агуурбабсыз ортос?

Мокон - ней боок

Муун - ней буу

Маки - ней бакк.

Маки гили уйдо пурпу го.

Мунондой бир кызы пур.

Сусонок уй (кас. сузакон).

тесек ат.

Урунчак аял (кас. урункак)

Кенкок // чыккый кок.

Тонучу сан камы

Уйран // галак - кабыл галак.

тенины чыерек.

-24-

боортокоф борток.

Куидакган маткэзны кой
Куидакган - орон, тауны маткы-
руу.

Айунгун баласы.

Суну (нет суну).

Бармын эке пун, наиса
болот экен.

Гыны//Погого (~~кети~~)

Гунданагилан, кет
наиса.

Сам. Кара оуад келатур.

Касик, келес

Хскертүү:
Таван сум Буденний райо-
нууда таван сум нэрлэ-
гдсэн болсон учраас
райондоор таван сум
нэрлэсэн бөгөөд нэрлэ-
сэн "Н" сумын санхүүг "З" су-
м нэрлэсэн болсон, харин
тус бүр мөн таван сум
нэрлэсэн "С" сумын
орон. Дүгээр? түүнийг.

Бал (нет дсн.).

мас // Коктом. мас свинда
мас
квин
кус

-26-

Жастык. Урунууру
карып кетет экен.

Саякы мен барган экен.

Саякы би. Зайкы.

Игерки откон заманда
бурок, саман (м. Бурдабдыкы).

Саар келди ми. Капкан
мурнуу тодо туру.

Бир туу айдап кериркер.

Мени да шөгөргү ток,

Кайыңду да шөгөргү ток.

Шынырткы - шынырт.

Майрамын шынырткан
канакей?

Ол деги ирпейди. Киргиз-
дын бир атактуу болгон.
Жар(ы) тагы болсо Наманган...

Кабактар хемнагаф, хемна-
май. Кечке чейин
кызмыдаг шондой чак-
дагы хемнирет. Осунен-
рин порунда пурген.

Таласгы кысы баш ку-
даб берген мечен кара баш
Кудаб берген бокурген.

Таласгы наркы ража-
бунда сонду. Тонгу болсо,
Тарнак кеңген.

-28-

Тусре муусустантыр.

Дарыбанин нарты магда-
йына өтүр келет. Кибин
Окумдт кылыс тартылаан,
Колган - мээлей.

Дон сар(и) кичи тое.

Сунсар берет. Утйелон
Болунбады. Парга ан
агандар боду.

Г Лувово' райононун "Мана-Тур-
мы" колхозунда 4-5 түнтүн
кыргыз бар. Алар дагы жа-
настан Бүдөнкөй району
жаратылган көгүн ичкен.

-30-

Джамаи обл.,
Муровая району
Жана - Бурунс кыу
Чыбыров Касимбек,
кушуу урусуна, 1947ч.
Буденный р. келген.

5-6 чыгуу ичиринс бар. Бардык
Буденный районуна келген.
Уруулар ташкын бардык
кушуу урусуна келген.
Сырттан келген ташкын-
да (45-47ч. ичиринс) келген
уруу ичиринс калыпкан.
Кочуруу маа барышат.
Ол ошунда.

31 - Джамбул областы
Мерке району Манбу
колхозу Абдхамев Аширбек
48 ж., ур. жетилген 2 кызы

Бул колхоздо турганына 100-120
жылдай болгон 6-7 туугун
кыргыз бар. Уруугу кыргыз. Казы-
жаздын айтууна караганда
алардын чоң агалары кетип
ашол Мерке районуна
борбору турган мерке сего-
сунда келип туруп калган.
Ошондон азыр 6-7 туугун
бала-бакаларын калып
туруктуу несиби турушат

-32-

1930-1933 м. Таласрын Буденный
районунд ордог хуфсана
хогш барилсан. Бүрх
халга хогш хөмшн,
хурунгу дурал тирлинд
халга оруулсан халга.
Хнлал хөмшн хнлал
халга хурунгу - днл -
халган хөмшн.

Бүр хөмшн Таласхалга
хнл хнл хурунгу. Хнл -
халган хурунгу халга -
халга хнл хнл хнл
хнл хнл: хнл, хнл,

Аттың катары м.б. манда
уруулардан туураандырып
катары алауды тараповак-
тар деп атоудан келип,
Тараповак деп атоудан
калган.

Сонок кийин қаркыс қосы-
ландан кейин Жамбыл атоуды.
Кызылорданы шығарып. Силуи
үрүмө тартып тарап деп
сүзүп. Малазими да тара-
кып еді. Кызыл алды
калган да.

-34-

Оңураңуз масаган тигиш-
руди корун турум. Согу
кечиге мадабнаа коран
кыройук. Ум ибис сои
айлык алаб. Керекте он
семе миз сои алаи
кери. Не кы ток.

Мен кадаг тигиш.

Бери рарындар деиш.

Кашур бидиккен онкаб

мен есентер деиш.

Муурай раб.

Бис маанка баран,

зиданда алаб.

- 35 -

мынына жылуу. суу ич -
кедим. Мына мынадай
бои келдим. Үчүдөсү җе -
таса муру. Мэрми он -
уанына барач деген экен,
Муна тоя менен барсаң
барасың. Намас окуу
ордуу пейт. Тууру шаа -
ымки үйүңө атарайт.
Атерибке соодай таңысы.

-36-

Амсанды обланы,
Мерке району
Тамды калкы.

Адырменел Чыгары
ур. 20-ге (кызы), 73 ж.
Памр. б. 1937 ж. Кабанын
пору менен.

с.м. с.р.
39. Там
20 с.м. с.р.
Кызылдан 8-10 ж. кызыл.
Кызылдан 1-2 ж. кызыл,
с.м. с.р. 1937 ж.

2 кызыл ж. кызыл.

3 кызыл ж. кызыл. Кызыл
кызыл кызыл кызыл,
~~кызыл~~. кызыл.

-37-

2 нүгүм санагдуу ууруснаа
буу ууру да кушугу ууруснаа
күрөс.

Чейне ууруснаа ~~О~~ нүгүм бег.
буу чейне ууру да кушугу
ууруснаа күрөс. Чейне уурусу
күрөс когундаар колсуу едеш-
тууруу келемде келем отуру-
танын карышкан.

Мей айрун мабурин мабурин
го, баары кушугу.

{ Кушугу тое карам, олоо
малынан алаңда.

38
Мадинар нукун те кыргыз,
Ирки. Ошондон мадбури-
нардыкыс.

Татакатын мен уруу экес,
ар калси экен куралган-
дыктан алаудн катарыар
Татакыбанжар мен орам
кыскалар.

Турмке козго келген.

Тонго уруу Айнакыду
маскыды. Кыдае —
бытаны мен мааниде
оо кон кыдошудан.

-39-

Джандуи арзун "Прогресс"
коргозуда (часкасанда)
20 рӯзҳо тақрибӣ коз -
иш бар.

Биз гонак сибзун бери,
не шиди шок, не тили
шок. Ого реге бирош
таи бериш га.

Ого реге - ага тили.

Неи шун ишаркун бунд
ган экени.

Уш иш бонду баранга
арзун.

Норжов ⁻⁴⁰⁻ караб. Ону мюн ме-
генде гана байлап койот.

Ошусрук -

Мекендирек - кешу басурун

Сагадирек -

Имек

Тедик

тедик

Зэр.

Корного

баснайт.

Будурго - Будургу (м: калыныш).

Кур (вф. текм аб.).

Беману - в.м.

-41-

Муун - (нег буун.)

Мөөн - (нег бөөн)

Махи - (нег бахи)

Тун кийнз.

Шурдамал -

Көндөлөн ~~нег~~ бөөтөк.

Таар (нег таага, алага).

Төгөдэй.

Мууркан нег мууно.

Сем мууресну эне го ден

ишэнбей огунайсизби

Саунасан

Көмөккө - ⁻⁴²⁻

Кан гайдай - кан майы гайдай!

Үрдик - үрөмү.

Тай рука,

Сиздерекке дем (раандик
дем мааниде) болуугузу.

Дуурун тоо алууну буга
Кыргыздан Казакстан
меченде орун огу, кыбы
1987 м. Казакстанда кызы
кеми орун мааниде.
Ошондуктан агардым бу -
меченде Тарасна демедегу

Грауылар: дигронт, и.и.
Токунгуу эбди.

Гуз - кез гуз.

Шааме - таме (кас. Сама.)

Кемин туру

Судонтох уи.

Карааган // кароонаак.

Тошо - тоонгуу тожогу.

Токуулу - кез таме

Шам - гурак

Шине - фонарь

Банар - аста гурак.

Боронго - бунка.

-44-

Максыл (нас. агиник).

Макау нукун мада болсогу?

Тонрок - тонрок.

мау калта - тонрок

маа // айбаан

[Соз башинда "Н" дөбүлүш
кэ+де сакталат, кэ+де Муш
калат. М: Оонас // оонас.]

Нар маа дур дейтис.

Каймаа -

Нар нар дур - бир оркоч дур.

Чаткыра - чыңгыр чаткыра. (Кейт
мий паа).

Сыңы бар. (Кейт "З" соз башинда).

- 45 -

Иңизги заманда мийдай оҥкөк
экек дейт.

Монгу баралы.

Мыткыи суравагыркың, сура-
гарыркың.

Бармаса, ошенткени туру го ?
турайт ко!

Бисери бир паторду камап
койунтур.

Байагы самандагы (би
замандагы) байагыны ай-
тайт, эидит самандагы
эидилини айтабыз да.

-46-

Тамбул областы,
Мерке району,
Тамбул колхозу,
Прогресс участка,

Аликеев Мамбет,
ур. тегинек. (кыт. ур. кара
моюн). 63 ж.,

Баки токум баарын тигерген.
Мундандык, Союзкоопдук кыргыз-
дар бар. Прогресте 10 үйүмү
кыргыз бар. Ошол ар ташык
таанып тагыр. Касактын
инде дарсакандаг жок.
Пурпусансым об. тукумун
токум Бателел.

Касандин ⁴⁷ арасында озман
кыргыздар кай узундан
келген, кай жерден келген.

Бурондон уккан экен.

Ыйсанын, тесеси ~~то~~

моок бу отурук. (Ы. калп).

Турмекени ырас экен.

Адам арадан бурунчулардан
тасат. Бирончу бурму -
муруу баырайт. Манжа
сирин айткансыр кк -
лайык. Келетке деп сому

-48-

айтайт. Кирт - орус киши.

Тарыхын баары ошондо
болму. Копуредө турат.

Ууз могой кой оному Ка-
масаныга жек.

Талас районунун Киров
колхозунда тапкан Дүй-
шектев Намадаров деген
кишиде эски санжыра
(рукопись) бар.

Айымалы, Ка-
рыя барды. Мен аруу
аскери ошондо э кы-
тыз келуу эмес. Кай-
ураңга эмесин калыс.

Маскони бадрон. Милл
 ма-орре афғанистон бундас.
 Пафшана мойун бундон
 ғу гурба тнес. Бейшедин
 беш бароисини дурон
 бурю. А деи маснафур го.
 Ҷикон таркиллаз афғ.
 Таао каронай кай сомбур го.
 Бис тахират масви
 турмондо бачини афғе
 кирет. Оскон районна
 кибуди, такин соот
 айур анишесу аз ди.

Кашкарлык.

Шоугаурамырдым баары
тасын келди го. Анайдан
мары, Анжыгайдан кыры.
Анайдан ары. Кас (вн.
кас) болуп табын кааф
экен. Батыштыда тоору
баар жди. Муну кенине
кылышты. Бугеде
кенине баар. Неме дейсиң?
Тег агадан амыс озоруп
тигизди. Умунда
виз немес чыгыш келесиз.

- 57 -

Мен кайткан эрдн. Бир
ак кемелерди алыш шакек
кылып, билердик кылып
сагаб. Адына менен салып
тибериш. Акесинин багасина
Аке - уузу атасы. Сизги оус
кылып бурун сагаи.

Бир бурун кылып бураб
экен. Э мен багалбаб
саураманын калган.

Соңактан эмирин эдил.
Мурдусун тап жог эди.

Ичирме саманда жасап
чыгардан экен.

-52-

Тешесен иҗен (иҗен) булган!
Кийинки күнү басарм көңү.
Сүрөтлөң буз эне мүңүсү
гад. Оңулар га чына -
мывару! Буи эмне кы-
лып жүрү. Кичкиндөй
мүңүсүңү күдү боют экен.
Эртең менен карасаң
адамсааг болуп келет экен
деңт. Ошондо айрады гоң!
Мамы сарык Таракуну
Күнү Тенде өлбүргөн
пүзгә. Ошондун бери

тагында Канаттардын сууу
бад экен. ~~Бас~~ Ошшо мур
күрмө кара тодогу Бос
Того деген мурдек көрдү.
Нарыкта бардык. Мынган
Тукан (дунган) уруусу
деген боюнча. Умурдан түс
болуп кетет. Мындай мур
мур (боюмур) менен болгон.
Бир бул асык-булуктуу
көбүрүгө кеме берилет.
Мынган мурдук, (мур
мур, мур).

-54-

Касура тиверез экен.

И этне минтагырыңар.

Бис келин касынагырыңыс.

Не тласыңар, анда
буз киши тиверешик

Эки-үч кишиники
буз касы бузурчуду.

Мынан башка не согуз

бар. Отура калып

сүйлөшөүк. ~~ж~~

Мусамы тууга тек.

Аялы пуктоту.

- 55 -

Боос карындан кардын
жардырылгуду. Осу калын
кады. Ушуну багып асак
кейтет. Бир жанына оу
коч, бир жанына бал коч!
Бал (кейт асел).

Асийа багып жур да.
Баарын камас окутуду
жатыр. Намаска жын-
мынатыт.

жатыры // жатат.
Мунозидат кымын сууга
салынгуду жем.

-56-

Асирет шур алын оруу.

Кыс Тарыйканын эли. Ус ай
ошорде турсот уура.

Букардын тогуна гейиш
кууит. Акыр саман
болгондо чыгаит. Кама-
лын жазыр. Ай унго
бардын дегазыр го.

Дане сублошчазыргы.

Асманда жур оидит.

Ошук - тирик, бары
биримет дейт.

Тондоо адамдар болгон.

Анагу кижелер бар.

Анону кара! Аснери
менен жатырмы! Кемне
кырасың! Уш менен

урушайсың. Отсат аткез.

Буарды кандай кымы
менен кымысы.

Кими чыгарайсың.

Сунга салгырсе да олтой.
Менден дундо жатат.

Байаншардын баары
каран туур. Ошолордун
баарын маса озгон
дунду. Кинин масануу
десе да болбойт. Мөн
кетте турааныс да болгон.

-55-

Жамбул областы
Мерке району
Киров колхозу, Киров
уласткасы,

Токуметов Наурызбай,
45 ж, ур. Сакапди (күрүчү).

Киров крзунда 10-15 күндүз ичир-
гис бар. Кандын ичинде
түндүк айбурман какаанды
120-130 мм болгон. 1929-32 мм
Таласкин Буденный району-
на ичир бар ичир, канда
ичир ичирин Орунчуру
тамаша, ичирин дойкан.

Менек менек кески кымы —
шаф. Мамымы менек
кески ичкандары да бар.
Алар Тараевты Бүдөсүмүш
районундагы кышкы тап
менек карбонаты бурчаш.
Андан ай бурчунга кара-
ганда бу жерде муз-
мур тапп бурчунга менек
кышкы болгон. Бирок алар
1929-30 м. Ар кайсы
жерде кышкы бурчун
керинде [Кодунго Тараевты]

Буденский району на берегу
Курма, как там-то ка-
буруну избушка на берегу

Кембридж ден Берлинск.

Ан сени ан кебкери кенген тоб.

Бес расши за вср. Сам

арындан монуна түсүп

керег тик. Жардам болгон

агаи. Козинс дьен оулу еси

кырки келешс. Терс кочу

Берген 7 юн. Оси сапар

Куриндвен рун кеве'г.

Кенен сәуі - Қорусан!

келаситур .

Өмүрдөн арасын ден.
Кайта орусман уурада.
Керен мурга ада болбой.
Маңадаң орус илди.
Инди кдиремиз. Нусен
орус. Соңдо инди не
кыканыс. Кол шабуу
ген жаба берб. Тпавго
каром тпав. Консоук
ман кон омурдо. Кфрив-
сман сура. Адам так-
сман истейчи?

Өмүрдөн арасын ден.

Кайта орусман уурага.

Керем мунга ада болбой.

Маңадаң орус илди.

Иди кыргыч. Арус

орус. Соңдо иди не

кырканыс. Кол маңуу

ген жаба берет. Таанга

карым тоңо. Көксөтүк

ман көп омурдо. Көриш-

сыман сура. Адам так-

сыман иштейчи?

- 63 -

Кен таксы билвейи! Ана
кур тап айрыоруу(у).

Кажа бас - би. Кажа сам.

Муноу бала би'реси жуу.

бийерден сокурчуу айтыо-
мурчи го. Аначу

Мен балга апган токмуу.

Балга би. балка.

Тетиш дегенмис. Терсете

мур. (би. гну // унат). Күрмөдүр
ди айруму.

Такнак // сечуке (каз. такнак)

-64-

Айырук - "калп" деген сөздүн
ордуна келчүлүк кө-
гөңүлөт.

Айык - б.и. бүт.

Касануу бүтүлү сөзү.

О кичи кыстай алган тег.
Сол бала бул үч ой жүзү
белгилер дүмөтү. Бул
осындай мода жүзү
мечке тартып
келаткан деген.

Анданда бул жүзү
осун келаткан.

-65-

Бүгүн (в.и. муну) басын
алып кетейин. Тосон кой-
гон кастулюнун үзүрү
отур урунбу. Кемиздине
барын түркөп экен.

Кемиз ууаңга таңира
кейини. Касында (камышда)
кама бака бар.

Баадап косо курди.

Эресиңде кайткан боду.

Такагадн, сойоду м'р.

Байсанды орунча окула
минерди.

Байгун уунуу кааой иен
бурсурун бинае!б. Кери
уун иени бурсе. Урагу
бон. Сывураганда ааар
биди. Не оу жени,
не руи жени бинае!
каан деи. Укен жес
-ви. тоу арасы.

Курдосугуну (курдосугуну)
истерен. (ви ии ресен).

Акерер муу жекени
аа бина деи

Мен русийин деген экен.
Солгу кырайтун ден устан
орурган экен. Карман
орурсун деген экен. Ык
калпакын кыргыздар босот.
Катми. (вл. каама).
Эндик чинкиде (чинкиде)
Стендесин калган экен.
Кыргыздар каага айдан деген.
Содон (амондон) даяган кеген.
Одон кийинт деген, Боскон
(башкон) чыгары.

Сенги асы (анын) бермек
пору дейи. Тимурбек аян.

О да бай мурд. Мас
танурун мурд.

Мон дайлак. (вн. мн).

Ат кеген уура.

Анан, мунов дейи.

Кемне (вн. кеме) не дейи

касактар. Анон рер

канга. Ондус немани

мнмн. аурду. Казан

уз рини бер дейи.

-69-

Казак үй - дос үй.

Кайта көшүмү (вн. көшүмү)

Ошун бери маман соз.

Бузов // торток // тана.

Буну жар.

Ошун инде бери кар.

Көшүмү саны

Түйе, бийе.

Беруу Түйе досун ага.

Мочушка // беде.

Кара-орман - кара көшүмү.

Менен чымык // таныш
орман'

Аб ракыр - ⁷⁰⁻ акыр.

беш вл. меш //

Тоцко - гуцунка.

Карлукан - чаванекен!

Солной? [Хур. ромной?]

Мейде // кейнок

Кешке дейин айнойт бу

мур. Кешке дейин кешур-

рун мур.

Нон дини.

Ген реке.

Кешке дейин гаргаи каадым.

Тенурапу ам кан чиза.
 Сони тиди ругасин (
 магом муру. Капандра
 муру) ткен. Могуракоки
 таан магом. Таки бардди
 ткен каси нди (в.в. кашки)
 тгу. Ани да муру нди//
 Руги мивиди.

-72-

Намас огул келетин.

Кыргыздын гонуу Согушу,
Касак мен кыргыз огурун-
уус колаурун.

Тешке буюм (мында),
кинин. Тешен, Карашай,
токун катти.

Эконус каргын катка
миндик

каргын — секирен, кидан,
калган.

Ср. кал. "Каргын"

Алма - ⁻⁷³⁻Ата областы

Кетек району

Ленин колхозу

Кичи - Жапонцам селосу

Субанов Моңол, ур.

Макабай (буу уруусуна
комунат). 79 ташта.

Колхоздун турак боту

1955 миладан бери бура.

Орун мон ботун канды

буз тине кыканды. Зуура

кандын Искер деген

тине ур. Искердин ар -

гынан уздан канды

-74-

Мурданы баһи (в. кудуру)
да ушуде. Мурдакы алам-
ман.

Биз аң кышкы боары
керек экендиз. Кышкыдан
Орозданы доо ае дейт
экен. Орозданын ден
ушуде экен. Из ушуде
арын дейт, анан муз-
занын дейт, анан Асо-
мурза дейт, анан каз
мурза дейт. Из кенешен
Током дейт. Бу Асамурза
Казамурза. Азамурза

75
русина аңла чыга. Америка
биз бугуны таарлаан ки-
тер. Батки таарлаан
бугуны и_и ки_и куу_и нага
биз мына кес ботун
кара. Кинди убуно ан-
кес. Убуно анненгенден
киди муну ботун бугуны
анмыла десе, рашаадан
раан аңлаан кызакаан
(киди) анбайдыз ден
денер мына. Муну
мурданы утун Ансей

Тосын эсептег деген энч
уулу болот. Аясейитуги
арлы монгураан минч
жек. Мулу Аясейитуге
аи чередик дегит, Аясей деген
ансакан. Умулу менен
Аясейитуге аи черед. Аи чер-
вентен минчи даяган
болот. Таяган болгондо
аудын сурумо даяган
болот. Нананас Аясейитуге
менен кажа нурза

аз аҗын ~~на~~ ⁷⁷са, җану
 мен иҗит буздат ан-
 кени җеру җенен деу.
 Кере җуны ыгуу җалаа-
 җан җаан мен җен
 ыза җан ыж җиде
 җен менен бол җан
 җен деу җан җену
 ылау бу ыноо. Анан
 җуна аҗа аҗла ынаа
 җуҗан боуу аҗса,
 җан җан бол җан аҗан

Арын агаарын мөнх
ринг абгай: Арин ага
ау ага, ринг мөнх
мөнх мөнх оуу ай анне
мөн бегер бегер дей.
Кетнеу Аринна абга,
баагаи кудайдан ринг
гурсун мөн да кудай-
дан ринг мөн. Инг ач
арин насаи, кетнеу
мөн алакаидай джонг
ай абын дей.

Тоңуу бай бүткүлүмөн бери
индери, баа баарын
берин, анырын баарын
мынакан аныкан
бур экине тогуу ина
эки деңг. Тоңуу керек
ини алын эки бур
эки инин. Эки ууру-
рун эки мурун да
көчүч чыгыш, тешес-
ин бур чыга. Арын
арага угулган бур-
чу маамандын көрбө

ден багасын бериптур.
Ан айан Мамангун
бана денен эки бана
гууруф. Мамангундан
белл уун гууруф. Бана-
ныз ресенде. Барсмондун
отундо. Мамангундун
гууруну кунуот ресенде.
Гууруну ескерткучу.
Бу багдарды гууран
гаан келген абалдын
тежесинде мурундун гаан
вар экен. Ушуну уун апазды
гууруну, мурундун багдарын даңк

-81-

Аромидын гоосундан Ала-
мунгундун гоосундан оу
күбүн дугар тхел.

Малацгундан Торо гонор,
Ийнрок, андан ниймн бооке,
андан ниймн кодын болоу,
ту кецтеси бекен болоу.

Баланын бадарын ма-
на биеелдэгт тхелдиз.

Алдан машини Дайнх
бикел.

Имбоцон Мамбет дугар
Мамбетан сулган дугар

Үйгәдән табылды.

Маймалдан Сабынды.

Үран (малда) бандардан
малдан не таласны.

Боонеден ранагаз булган.

Җан алаһдан улуу кабын

дан ругага булган: Кудай-
лы, Мунан, Сабын, Мала.

Орду кабындан улоо:

Ардого, Асини, Малаган.

Кичи кабындан Сунене
булган.

Беленген улуу нарыннан
огуздар, Талкандар, Кочови,
Шукурдугулар. Кичи нарыннан
Алдам, Андалар, Точови
Точови, Сагы дугулар.

Кыдык ары маанында оура.
Колдун бери маанында оура,
Бакисы. Ошентип некренни
муро. Моон - Додо деген
мурден уоко оура.

Ошондо Оумонду айза
мечен баярсыкка салып
ошормон дебт.

84 -

Огузун кызынан соогу
карагерин ибен экен.

Монгудан ары бир
матик болоф. Бунадан
Кызылкан алгы сунган экен.

Кагда карсан анда
барган ден керури ибен
дейт. Кенен сары Орузбаб
(в.к. Керузбан) тамынан
зынган экен. Чингиздин
тарыхты бокоф зыга-
ры ибен дейт.
Тен анкенин дегаданы?

- 85 -

Бур мөңгө тигиш мен
ура гыгаз экен. (вн. бур
канча). Жакынен деген
тесдевиз болуу те.

[3 босотуш бугуруу талс
орунсуз гурда "С" босотуш
ордун. подолука. М:
Зыйн дуйган ботекке.
Сагызган. Замбил -
- кырт. сандан.

Баки - вн. маки.

Муун - кез буун.

Немире - бакамен ба-
ласы.

Мойун кез боюн.

Монго ⁻⁸⁶⁻ уйдун масад
(мет бон)

Базарин нарын
гонон боду.

Тагаа гелг.

Гарвчин унгуу

горон ур.

гау // горон.

горон бонор.

Тухана гелг.

гелгелг тунг

- 87 -

Таң заарынан оңдун.

Мылардын заары
табылган ирет.

Миратын заары.

Заары оңдун.

Зарна коңу. оңдун.

Зайыккер адам тег.
(вн. Сайык)

Зеру ден урга. болу.

Ззэнду бала экен бу.

Зордуну адам.

Саманы кылау.

Музоо селд. - 88 -

Кузгу - би. кузгу.

Уроо.

Магзын магна.

Кучебег. буюо эрмен
буюо кыз. Ис ганаф
мурде. Комуз.

Танибеекен!

Кармыгач би. кармыгач.

Кабыр ман маннн
кннн.

Зымурдан маб гогарар.

Кушма - ^{85.} маабы сомын
ахдаандаа кибич.
ки канган резин.

Мушуну - ви. мушуну.

Мауныз бааи баа.

Ширец негд маа бери.

Оодо деу.

Собко деуруан эн.

Ооздук.

Саган ви. сагадари.

Урунган.

Сузонок

регенен.

Кааанаа.

Төрүлүндө ⁹⁰⁻буура. Мында
да кыш болуп кезүүрүн
болду.

Базарга ка көб, на
убу сагап.

Мэ берси, мт бересин
мен ичеп.

Нзки балам баура,
мт ки өзүм баурам.

Андреев кезки - [P]

Эот кезки [P]

Монгун ⁻⁹¹⁻ үн - кичине боз үн.
Боз үн -

Аман бакал - вл. ала бакал;
Мем бакал // ат руло.

Монгу - зай руло.

Дароу // дунбал - үзүн нан.

Шивере.

Темине - вл. темене.

Кирчи // голангыч // илгек.

~~В~~ Саунабаа // танабаа

Асытай келек дель

ауруу, келгүрөө.

Ичмен,
Гердик
мелди
тэр.

карного

бардга // баснабга

Бымгага - карного бас-
бырхы

Кемодуру
нуруулан.

Куулан тэр.

Уруу тэ уу гаан
мунтн нуруу ко.

Уруу - нуруулу

Умн

-93-

кесе // бадыбат.

Анрама - колго суу ичире
идиш. Мойну
иже мааа узу
бокоф.

Сагаа.

Танар.

Меш - гыкын, иблендген
ганар. Бура модуро
руз, курган оу нерсе
рамыат, кымыз ичи-
баф.

Денну - боорсон, каму
суру.

Сунура

-94-

Жаң жаба дураны

үлкен, нам таңбай дес.

Ашраф менен таурындыр
(б.и. нашраф).

Теңгел - үр ага ийген
реңгден та-
салаган оюн,
аны менен э
гылауат.

Данды (б.и. данды)

Нак//дан ооз дубин
кей дес! Бүлү.

Бал - кез жсд.

Тигво -

Угир - булагын муз.

Кур - чуноронгон масану.

Келур -

Тамгаман.

Уггаз - тог заманды
аггаз. Угир уггаз,
сугур уггаз дун.

Колган // мээр.

Эне (нег анге)

ага.

Эне. - бууган энеи.

Тог эне - арасиин энеи.

ага. - буугу адаи.

Буурси.

Конок в.и. 96-й угу.

Анжын // этин.

Майда конок - конок.

Гаруу.

Ооназ деген тас бичиг
горнок.

Мететсин - чоконун
ургааны.

Батки - булчунун ичуну

Гааргоок - тунжун
барасы.

Тавалой? - там ургаа,
элик.

Телки

Майдакак // жоогазык.

быйаз//мийаз.

-97-

Мурз.

мазы//каленишр дестис.

уунууду уулодун//уулодурра.

Бурдун ай -

канган уура -

тыц уура -

буу -

кумта -

рече -

баш оона -

абад оона -

роузду аты -

тегини аты -

бешри аты -

уулодун аты

Безен

Көп арын

байлама -

Коквозо - ~~кызылтан~~ ашын-
ди салын атуу
иди.

Танзы - ашын ороу
ср: саңса.

Караак - ашын кызыл.

Кескич//_{тйаш} - ашын кескич

Силуу деген болот

Козука - арын, кызылтан
баасы.

Кокшук - кары ашын
(калмакка со)

Цире конок сени уван
 болоф.

Уван в.м. маада.

Тонок - ибри - дубру кини
 ра мени ригуру
 масаган тоок.

Кеспен - амрын алаи
 маднанда кыр-
 манди суран
 апа бурган дгич.

Губмор - кинианда соунга
 соон, маза гелби
 роудурун ноголаи
 эт. Ани кавида
 салси роудураф.

-100-

Актюбинская область.
Джурунский район,
К-э ил. Карла Маркса,
с. Шиликчи - Кол.

Мершенту карындардан
тана башка адаидурбас
алынган маасулафурна
караганда Ак-Того улас-
рынн Джурун, Зелкар
райондорунда кырында
бар. Бул Джурун райо-
нунун К. Маркс атындагы
колхозно куткен Михайлов-
ка селоунда, Камыш - Кол

мана

-101-

Кол селс-

күзүндө баг тикетили

күрдүк. Оро тесел менен

алганды буи селсүздө

Томонку санды кесиле;

1. Михайловка сел. = 15-20 үр.

2. Кайыгы - Кол сел. = 5 үр.

3. Шинки - Кол сел. = 7 үр.

Миндан баика Ауродо сел.

Ауыл - Сал (ауу - сал) Салынды

- Кол тесел пердесе да

күзүндө баг. 15-20 үрү

Күзүндө баг. Үзү, уу уаичан

Текер, күзү рабандыгузга

тамаган күзүндө да

бүрдө.

-102-

Ак - Тобо бол,
Журун р., кз. Р. Марса,
с. Шилик - Кол,
Жмбасев Кдмла, ур.
барак, 80 т.

Улкен ағамыз Ак киси болот.
Ак кисинин барасы Байке.
Бет болот, сосун Кара
улоф, Борангай улоф.
Арапгай. Баббичетини гурт
барасы. О эки жонтеден
экон экен, Одо эркен
бана ток.

103

Ал жана тага менен багак
буз уунду дейт. Ал киси-
нин багасын багак боло-
ду. Тага менен багактын
жеси Оукон, Кунуу дейт,
экен.

Кармалардын асруна кара-
ганда ууну ууну тага
бонун, одогу Ала тагудун
Ак суу деген мурдан
келген экен. Кундин бул
кундундун 28-29 мун-
гарда 10 тагын ул бонун
Ал - Сууна келген багак

104
Жен. Кудин ~~переселен~~ ~~1925~~
ра көчү келчкен. Мурдун
көчү баганага келин тап-
кара рабонунун (Канка -
анын окуяда, кудини
кел - келдерге) көчү муз-
гондус. Кескен маалы
гана маа тап алынган
мечен дунустук ка-
ланкан. Ан мурдун 1925 м.
уунде Канкага - Коз,
Улунун - Кеме көчү
келчкен. Кудин 1928-1929
мундагы Ала-Тоого көчү

105-

Базар, кабар мурданы
эки катар көчү келин-
кел. Ан эми Тара катар-
тар дечи ууру (Кызыл-Аскер
районунда) ууру Тарагадан
көчү келин катышкан
кызымдар деп айтылат.
Буллардын айтылына на-
раганды Толкочу деп
болуп турган кезде Базар
деген. Бул 80 машина
келген кызыл аял

мен 20 машина келгенде
барган ~~пейте~~. Кочу кеткен
дейт.

Бул жерде да үч аял
кызылды: раба, барак, этек.
Тара катарарда да оокан.

Бул жерден кызылдарды
кара! дому келгенден,
кара! дому боту! дому
туккен тесик.

Кешпону боту турган
экен.

-107-

Мурун Бигуан ас-ас-
дан көчү мурган. Кеткен
аси мурди асси (ткн-Көндү)
тергегенчиге мурз (уко)
жикдан асси кетти.

Мени экен Эмбинин Кула-
Назардын миласнида
рунган экен.

Байкоога караганда
Курмидар Телкау, Эмби,
мурун теген рабон-
дордун кезиге тууларин-
да тайникин көчү
мурган каруу. Кибин
аруукашчу болгондо ай-
рилдори Телкауда,

абригдари мурун деел
равоидорунда орун
кашшкан охиоиб.

Агарди ошо орун -
рашкан убашулаш
ауо - деел менен 40
мишдан ашри деел.

Орунгаран кан дан
кишан ашри-кардари-
мен менен, кодуго,
дан кардари менен
репутация мен кан. Ошон-
деи ош мурун маани
эти гапар болгон -
гон кишан, маан кар-
дари мен га орун
рун мен мен.

109-
Мурмуз увангта оидат,
таром эер эен. Инди

ри мене экее со шига:
мургу, арна, суу, бидай,
тарн, акавак, каун,
кагуз болот. Курмурун
эки кер модук.

Бага бар, бакалар
исенаар. Калтоз мар-
ган бериваар. Сентерди
орурган керивердин агаин
не деиди. Курмиди
уфанди мерн осси.

- 110 -

Үзганди - конгулуру, сакки-
дуру. Дең мааниде

Обаура ботаникиз ток.

Билиниз ток Болгасин
кени судабсиз.

Болгасин - болгондон кенин.

Иден Шыгыш келгендиң.

2//ш орнамайт.

Бун ичреде да гунсың ким

кыргыздысың, касыны-

сың дең сурат магад

кон! Үзгүш Батдорсундур

энди рамаңгарыңда

Ишкѣдер ~~III~~ эди! Ону бчз
кайдан билебик. Кокше-
гауды тафкызын ортузун
кайдан билебик.

Ортузун - гургузун.

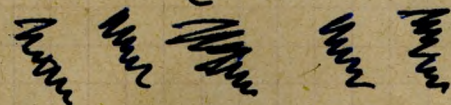
Улкенген дйел истен
кетти.

Саркызын ишкен кай-
нага эде.

Саркыт - кешик (и: акса-
кайды кешик,
калыгулан, ямаз)

Обанга ⁻¹¹²⁻ не ден мен
гүе, бийе угаган
атамдаг кон.

Ак-Төбә областы,
Муром району
Карл Маркс к/ку
с. Шимкири - кол
Боранкулов Карл-
мусамбет, 70 ж., ур.
Эстет (тиштек).

Курмандар риги розин кетти.

Тозун - быгыран, тартыранды.

[Бүгү мерден дамина 53, 52, разв.
тиди срануириинда да бар
Бирин акар 2-3 ж. дои
болуп ташымаз.

Өзүндү кунинди кысы
кемерен.

Талкал ауданында кыс-
метте. Бака-макаси, дйеки
вар. Огурудуу бууу оскон
тер. Мушус ийегири Хаа
ток. Тек кенчир окаулуз
турулуз.

Кемик алуу

Куяудок мал алар эди.
Вида кегин кара вереди.
Бир нече тиле огузуу
берер эди. Касаууу да
кыруудуу да сарты кыр
абууламышыгы ток.

Мал сойади ¹⁵⁻ Эл шакиради.
^{ушун - ушун}

Мерси - мерси. (мерси кундо)

Киркон → (40 кундо)

Кузу → (3 ай обкондо)

Тили. →

[Кузунга ошмон аи берүү тоң]

Кел аи таабармун кийинзе-
тин.

Окурко тейнаган кие-
муге 5 сомдон 10 сомдон
акша баяагыа береди. Кузу

но караиди. Кузусу баар
адам 20 сомдон 30 сомдон
береди. Аиендери тюрбис
береди шубуеуен тюрбис-
шубуеуен ош 3 сомдон 8 сом.

116-
дои. урун дйеадере урун-
гурат. Оулеа ада идаурдан
кек леи ~~ар~~ кек ада идар
ыйлабай оурубай эне
кеми, Казымбаш урбукан
кавирми боксуи. те кавир-
ми кава боксуи, ибман-
дуу боксуи ден гана
айран кере керет.
Мейраидаурда ти кере
тсок.

Мейрам - майрам.

-117-

Бүгү жерде коопору, аф чабуу
сияктуу киринди ошондой
ток.

Ошун үчкөн жеси. Ичин
түйүн камн еді. Бүгө ожа-
ган кәрісегер. Түйүн бүткү
корулуздан келеме.

Көккө турган адам
дейт. Дакуметиз киши
туртун болмайди. Калкун
каган кылайык.

Бүгүн келин отур суварын?

Сосун Кара. Юн келин,
одон бүткө келген экен.

-118-

Кісипүден кәһин тау-
кан сарыкжан берісі.

Сарык - кешик, қалпақ ұямақ.
Мен бағана айрық әділ.

Бағана - байаа, панаа,

Ол Кула-Сун кешайтқырды,
(в.м. Кула-Сунга.)

Әсімге қайнағұрабық, шайды.

Сендердің келгеніңердің
бәйбішесіңіз пәк. Мен

қозғалмаймын. Керекі заңы-
ды ұлық ағам.

-119-

Бурнылытын сөзү бар гоң.

Өздөрүнчү оңор да күйм.

Күйеу сыйыр багаты.

Магаштын аты килл.

Магаш - тайы, тайаке.

Урука гартмайрын дол-
майды.

Гартмайрын - гартнай турган.

Өйткени кыргыз жесен
рунган дейди. Бизди

Билеги жериниз осе.

Буларды окууды гараны-
нан келерген экен.

-120-

Бу калдар элинен мин-
касы ай болупты.

Бирегени тапам. Ублаган
жер барбы? Чакен орун-
дандан тазанда казан-
мысың, кыргызбысың деп
сурайт да. Кыргыз аутанде
калайгыны кеткен
экен деди. Онда да, миинда
да ун урун кыргыз.
Кыргыздин таза гана
ткыналы тапканы гоб.
Кызов болгасын дагы

бузурган ⁻¹²⁴⁻ кертк. Буз мо-
га козулмай келди гош.

Буз далай балтау кешит
Сога бармудау ден ма-
кертк келди. Содан былай
шкыш агласк райис-
полкомго айрылгы.

агласк - агландан кибан

Сураган елуге тауш
бермудеу.

Карнашк калкыш.

(вм. фарышк, чыгдалыш)

Мынадай ~~бир~~⁵²² бала келди.
Деттомо галсеринге.

Тулаи - русскаяиыде гал
ден шигери тди. Амбиде
гуринс. Абне, Кеннебаб
дегурини казангаз бар.

Мам соулосун келген.

Соулосун - ~~орфодон келген~~².

Сол серинтеринен бдтрин
гауи анган.

Бүйеу нсара дечт.

Ол ара табур жек.

Осындай - осындай ⁻¹²³⁻ шаманы
түсү түзү бар адал менен
сүйлөспөсөңөр.

Шаман - бир аз, кичине.

Көпө - эски деген мааниде.

Бийдик сүйөшүмүз кыргыз-

быз го! Ода танду бийе-

майды. Кекесигенди дейди

бийди. Окуу сүйөшү дара

кыргыз. О да бийаамайды.

Ош киби менен Курман-

гашкыны естүу салма-

тыра сыңар.

Кий сазыи -124- тасыр эди.

Отурук - калп. Менин уса
(карман) тургону осы.

Бизнең таскыи кыргыз
да осылай.

Копчик - кичине таскыи.

таскыи - узун таскыи.
(рус. длинн дегенге
руура келет)

Корис - дошок.

| Багарууи тас болса,
| Олоруи кэри таск.
(Макал.)

-125-

Корши маңы ага миз.

Корши - козшу.

Бурши үш кыргыз эли.

Кочеш (экире) окуган
мын бар. Манас
туура огу.

Кыргыз Манас туура,
Гүлдо мен туура.

Казга мен да козу
туура тес. Кан тең-
дер караш.

Кеше тес буркай туура
келген

Машизнесин ⁻¹²⁶⁻ тезик

Бейсен аямаса, биз акайык.

Окор мың карыи десет
да берген тур.

Кашар - 1 таагаран оғнан
урган музоо

Кунатин - Кашардан оғнан
дан кибик 2 таа-
гаран оғнан урган
музоо.

Тай оуз - 2 таагаран эрик
оуз.

Баскарма // баскык.

Эки кибикти менен
шабаныз дейт.

Калган ⁻¹²⁷⁻шомоло булде кен,
агуа коржун агуригс.

Айркан исерине бармаади
кере адам.

Кере - кер айак, рик алаган
адам.

Шон. (ныкан)

Курун - кайтаруу. Мадди
куруни берип койдук.

Кочкасы кашар дейт.

Айагы ауар.

Кен тапкан ауре ташта
коч. (ташкытас со).

-128-

Картонун кабыл турган.
[Алуган, алуган пугрик баг,
[Анына карай муркайдн.
(макал.)

Шойун тол - ремер тол.

Тун сийер -

ини тақа бутту (нег униси)

Ари кангык (кан) картон
акон.

Чакен чыге не керек болоо,
кышкы чыге со керек. деет.
(макал.)

Со менен келатырмис, же.

Эси менен багатын тугу -
гук.

Айдаи ~~түр~~ ⁻¹²⁹⁻ тсибердик.

Какк менен кабар какк
Жейик деп, дыйын тауи
алдык го! Сыйбурдын

ерини какк асаран
бокоф. Быйык анау
курмандан асган ток-
сундарми?

Садакаси ~~нет~~ нет миро.

Тосок - тамы эне терге
демонуру кесе.

Алаша - таар,

- 130 -

Простина - крөгүм (мешмен
деген мааниде)

Буунак - би. гапнак.

Иалар - корто.

Сен сен - узун би туулу
~~узун~~ асуу перкен
керно.

Текенет - ширдак.

Обиуурагалани текенет
дегенд.

Кууун - куууну.

Кекет - ачкыч.

Куркоку маси?не менен
алам. (куркоку - токтоку.)

Бир бузгун¹³¹⁻ сыйыры
бар. Мавдан бери эркин
тур гош.

Маса тегир - кыгуур. (от
тагуур кегир)

Таба - келермадан.

Їскек - кез др. назв.

Бажа

Шапа шот. - в. керки

Чуулу шапа шот -

Чуулуз шапа шот -

Морта - сирко лановос.

Шамник гуднагы - кердеси.

Шаи - чирок.

Биледе - билек. -132-

Шырты - ширине.

Шакпак - Там менен
Тениздан маса-
нан урга, (кыт.
шакпак).

Айна - кыгу.

Долбура

Тениз бел вл. мен

Турба морта - керпек.

Агам чы - боз чы.

Мам - асмон адамга
гүлгүзүлүн кудат.

Чы - кичи маман гүлгүзү
чы. (Там ден асмонга)

-133-

Самар - ретир датаро.

Шылапшык - адаидоу нол
тууганда сунуш
аадына рогунуу
идиш.

Дисфаркан - в. рогорнон.

Кол оромал - колду ааркы
бурган несе.

Суну - бет оурын бурган
Суну.

Бет оромал - бет ааркы

-134-

Тун кийиз, тунгун эленту
ток. Ону руска угайрин
нуре ден кобамис. де!г

Шымдык - комого.

Сандик - санди

Настай розаган - би ма-
набак.

Шахта - музурдон ма-
салан гана

Шыны - айпенди ма-
салан идиет
куди малмасы-
нан шыны
ден кобо.

-135-

Адаг багана - ала бахан
адаг бахан.

Аггорга - мени баһурга.

Горга - мурудан ренгилан
баһурги.

Кара - муруроуран масан.
ган баһурги.

Искенте - мени суура ууран
буури, агарги
кемнир

Кышкан - Усгаларда кетк
кенгирди каулан.
мургадан кышкан
гелми.

Биз - ⁻¹³⁶⁻ иибете.

Тевен ийке - тешене.

Шартак - тоңрун ойлана
сын курман
койгон росто.

Ак батык - акыгач.

Мосу - Шайнек ирегин
мосу бары.

Ошак - Темир рука.

Жер ошак - кемете, меш.

Термек - илмек.

Токум - гурди.

Жона рокун. - буларкы ордун.

Тартыла - таштабын

-131-

Келл - соку. Тары гүбери
келл.

Келсан - сок билек.

Камыс.

Визиртак - селенко.

Гоча - дура.

Шинагам - илур мина.

Абду - абри.

Оттык - аксу. Минаки
малга шон сакажи
артык деймиз.

Түрок - ичур.

Шунок - шимек.

Шынгара - ¹³⁸ ий. Ара тартуунун
бугууну - сүзүгүнү сүзөт.

Шың - 803 үздүгү тилин.

Чрхр - үзгүч.

Кавураман - үзгүчтүн
үзгүчүн сактаган
чаван мугарга.

Шет орок - ичкөзгүчтүн маани.

Кок орок - залоттон масала
орук орон.

Шалм орок - талм.

Тирма (кок ордон) - түзүүчү.

Ара - мугар кесүүчү ара.

Тенк - тинк (нег каала)

-139-

Тонса - эшикчи б. сого
бенифни аблача
мелир.

Тонсанни камм. - тонса
гузгу камм.

Бурлак ретир - ишир.

Тсонгу - эки сабгу тини
тсонгуру керсе.

Бакрам - рамак кизба
гузрак идиш.

Оттау - агаран ичкен
ауру

Тонкум - тон сузу, минер-
ран масала.

-140-

Курчак - курача идиш.

Ак кушан // ак шайнек. - Зоб
сампурну чабкен.

Окром - увелик.

Гастай - фан шайа гур-
ган, гаптай.

Самоурик - самотар.

Кабатчык какиагы

Кырашкы - кабан шуркы.

Гон -

колчан.

Кыргызск - кыргыз шуркы
шуркы кабан

Кобдиз - ¹⁴¹кентуркен.

Балана - рирор.

Иер тохум Иер рурман.

Кеншук - кэрого.

Сулык // ауздук.

Сачандури.

гузми - тузми.

Товедирек - кену-дурч.

Ммалыр. вл. змалыр.

Нокра - вл. Нокрао.

Куйускан

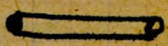
Омидирек

Камны - ⁻¹⁴²⁻ аҕ камы.

Шибирҕки - шапакан

Мес - тапач.

Пискек - май быһа дурман х

Куршок -

Сузоку - камыр сузур ас-
ны сузур.

Шаппа - маки

Баки // усагара.

Төстук - керчөө.

Торта - тобого.

Май куушук - бикти

Амьуки - каму амьуки.

Сурбе - ⁻¹⁴³⁻ сурмо.

Курт - курнут.

Маага - курнутун тзидеи
каган бонгу.

Тары номо.

Кевек - унзун ииндеи

Таркан - а

Аула - робосу агеи каган.

Кора - робосу таркан, ман
саран! (би. ун жан).

Кайлок.

Кунге ген бастаи иежа-
венти айраб.

Илек - монгу.

Борук -

Кулакшии - гунаа.

Шуллов. - тулоо.

Уегаи - орууги галана

Шолаи уегаи - гаи галана.

Сирт - орууги анкиги.

Кулиун - мааскии анкиги.

Кииметек - кииме теген.

Киимт - киимт.

Турбагун - гооногу.

Тегенс' Нтакиба - ронгу.

Чкен ⁻¹⁴⁵⁻ the - roy ага.

Әсе//ана - руған теең.

~~Әсе - руған теең.~~

Әсе - roy the.

ана - әсе теең маамде.

босо -

Сызым би. сызди.

ага

ими

Мийангар

Бас.

- 146 -

Шах.

Мей - маэ.

Мадаи

Мурт.

Викк ичин.

Карк - чханаагаг тогоруу тегин.

Шингак - чханаак.

Биле - чханаагаг тогоруу тегин.

Мадурин - даво.

Бек омурта.

Шек - шеч.

Харын,

Буйон - боон.

Ток урек - ~~147~~ майгу урем.
ар урек. - майсыз урем.

Кегиррек

Мутукурэк - богот.

Оқом - (вл. кизил оқом).

Кырк катпар - горуз кат.

Буррак - бобрак.

Баур

Өкпө

мурек.

Ортаң тилек

Карт тилек

Тонабай тилек - карт тилек
менден киле киле
тиллек (! Күз киле)

Жамбас.

-148-

Орбон мина - жамбаско
оуриен гурман мина

Асыири мина - гурман мина.

Гужай - гужак.

Таван - таман.

Морзон - баганин морзон.
Бешкигел багани
ауас гурману.

Кунданган кой - багани багани
Бешкигел ~~кесел~~ гурман
Урон, баглан кой -
гондоуру.

Косуре - косуре.

Бируре - бир

Жудурук - 149 - мушгус.

Суром, карне.

Синник суром -

Бас бадмак.

Сук кол
орган гол

Ари ток гол

Шинашак кол.

Бууш.

Бузоу

кишга денабидан ари
урлагн баснак, эркен
баснак денвиЗ. Кар
керкесин еркеген гай

оуз деимиз, ургамсын
 камар деимиз. Кар нересин
 ургамсин кунансин сибир.
 Эркенн кунан оуз
 Эркенн донон оуз
 ургамсин дононун сибир.
 Сосун мамар ден аотун
 берез.

Курун
 кыргын кун мамар (тооо)
 мамардан гай деимиз.
 Бур^{мал} откондон мибин Эркен
 Кунан, ургамсин кунан-
 мин бабдан деимиз.

Донан - 151 - 3 м. нежен.

Донотуну байгаль. 3 ману.

эрхчин беегаз - 4 м. үсн.

урт. беег байгаль - 4 м. үсн.

Бүр асни сөн айгуур тох.

Кору.

Токору - 1 м. эрх. урт.

Усех 2 м. эрх.

Тусак 2 м. эрх.

3 м. Кунам коо!

3 м. урт. Кунам саулык.

→

Куро Нкодук - энгэн
байал.

Ботурун -152-

Котурун ооруну.

Полносок -

Билимпадар кеткен.

Бийды.

Аусыл - шарт.

Ак-Тобо ~~153~~ областы,

Муром району,

К. Маркс к/ку

Кара-Көл селосу.

Ермухамедов Курмангалин

ур. Тага, 50 ж. Инженер

мерде тууган болгон.

Турмушунун Союз. Союздон
байбичмеси Каракын, Ташкан

дегери тууган. Токалдан Тага

дегери тууган. Таганови роуз

бапачи ууган. Тогузду

сезиш Илүдо. ⁻¹⁵⁴ Түрөү бүтүз.

Таранка бандары: Айреле,
Анн, Шынок, Сопа, Конус,
....

~~Бүтүндөй~~ Аси ароданы
бурган кыркысгаз Таранка
конусу деген батасынкан
рунулу. Конусган рөрү дака

рука: Калмагай, Картау,
Нуртау, Сагындык деген.

Сагындыкын бандары

Орканга (Кара - гол) гурау

Кормашан, Курнеу ~~1155-~~

Картау Маркорта.

Самидиған бес баба

нар. ~~Бэкоу~~ бабтунеден,

гертой ронадан: бабди-

менен бабдары: Бозун,

Кулан деірін, Токадын

бабдары: Досунеден, Бердек,

Тилеке, Кымын.

х х

Каракшыдан Асембас

деірін руна. Асембадан

Баяк руна. Баяндан

-156-

Ан деірен, Кара деірен
гунаф. Акраи: Бораибаи,
Зскоша, Абуибаи, Маидаи
гунаф. Карадан Тулеубаи,
Шагабаи, Ырыскуа, ~~Ту~~
гунаф.

x x
x

Таранн Кесен деірен
Баиуа Баианн Болган.
Кесек Ногаи менен
рогоскок. Согуу тоени
кугуу кишин ан кереф

-157-

Нотандын үзүүн Төрө
Богон. Өнү анемн, Багас
дөйрүн илсине гаргууна
бүрөд. Соусун Багас
дүйл илсн апади. Сөсүн

ун даадн, Арсн илн
~~Насин Нотан Төрө гой агн~~
~~Эсн~~ ~~көп амне дегенде~~ ~~Төрө~~

ден көп амне деген. Сөдөн
гарган гой Төрө дөйди.
Түгөдөн! Эмнед,

~~Кыргыздын осыман келүү~~ ⁻¹⁵⁸⁻

Журун ауданында 150 үйдөн
Кыргыз бар. Жаңа-Жол кызы-
га, Тмбиде, Журунда, Кайы-
Камисын бол, Шимкы-
бол, Актөбө жр. Журу-
саткы.

Журунда бол келүү кара
себеди. Сабдан Кал болгон
бол. Бу уранга Кайыкан
Ген келүү багасын Карт-
комат деңгун келүү Кал-
ман мен работосу

мауырыныңда мау күйе
келген соң. Соңы мау
күйе келгесін, ортнан

Көңге деген изден келген
соң. ^{Оң, тағы оң, бек, дүң} ~~Оң~~ изден келген,

мұнда жатсаң қараң,

Қазақтан мыз арғы

сүйегіне оңғы қолдан

соң. Оңғы келгесін раң

бүлмейміс, бортан мен

ақпанда келгесінмен

арғы ара орту соң.

мен (50) метрі жері ^{еріксіз} (61 м).

Онуи ~~Жеес~~¹⁶⁰ Нуруи (28)

Нуруиери ~~Жеес~~ Берден (92).

Бердени ~~Жеес~~ Сачинди
(70), Сачиндигири Конус

бу иере кеген 90 на-
рис болон.

Каргкошааги Конус~~с~~
изден кеген. Оюрдү
бара урувдан да
исден кеген озурун
каган 200.

Kamagan -164- af seb.

Kavagan uf seb.

Cyboran yn.

Tavagan // ranky adan.

Mayn kenaguf af men.

Tonnyuk - roboro.

robo - 1. adanym robor
2. mydm robor.

germen вл. ренумен.

Pyo. - roo.

Akyn - вл. акын.

Buran вл. мурад.

-152-

Конок, мийман - гостѣ.

~~Ду~~ Дивана кедима?

Мура - тийаз.

Бурм - вл. каеминь

кыме бурм - каеминь

кара бурм - мур.

Бирде - вл. дилек.

Кебан вл. кенек.

Кыи'газ // кыибаз.

Курм.

{ Кашгаи. Н' дурдигуу.
{ Кайза. ' дурдигуу.

Кене ¹⁶³⁻ кыды

Паркыт - баркыт.

Бутак.

гашык -

Карбуз.

розак - розок.

утмак // бейини

Течерин (неб ронг)

Сундан музун отту.

Чыду сикирин кон.

Дегузат саклоу деу.

Сорна - ¹⁶⁴ в. сорн.

Созулы

Сызды

Шынкыр.

Арам в. шынар.

Шам.

Шамба - таме.

Жаңа

Гар стринен

Здрт гаран кезд.

Стреси шне

Шин рениз -

Сауат адак жне.

Кармтан - ^{WS-} таннйенет.

Уускак тден.

О сака

Со сака.

Оси

Анабакта рур.

Себакта муу.

Аумана рур.

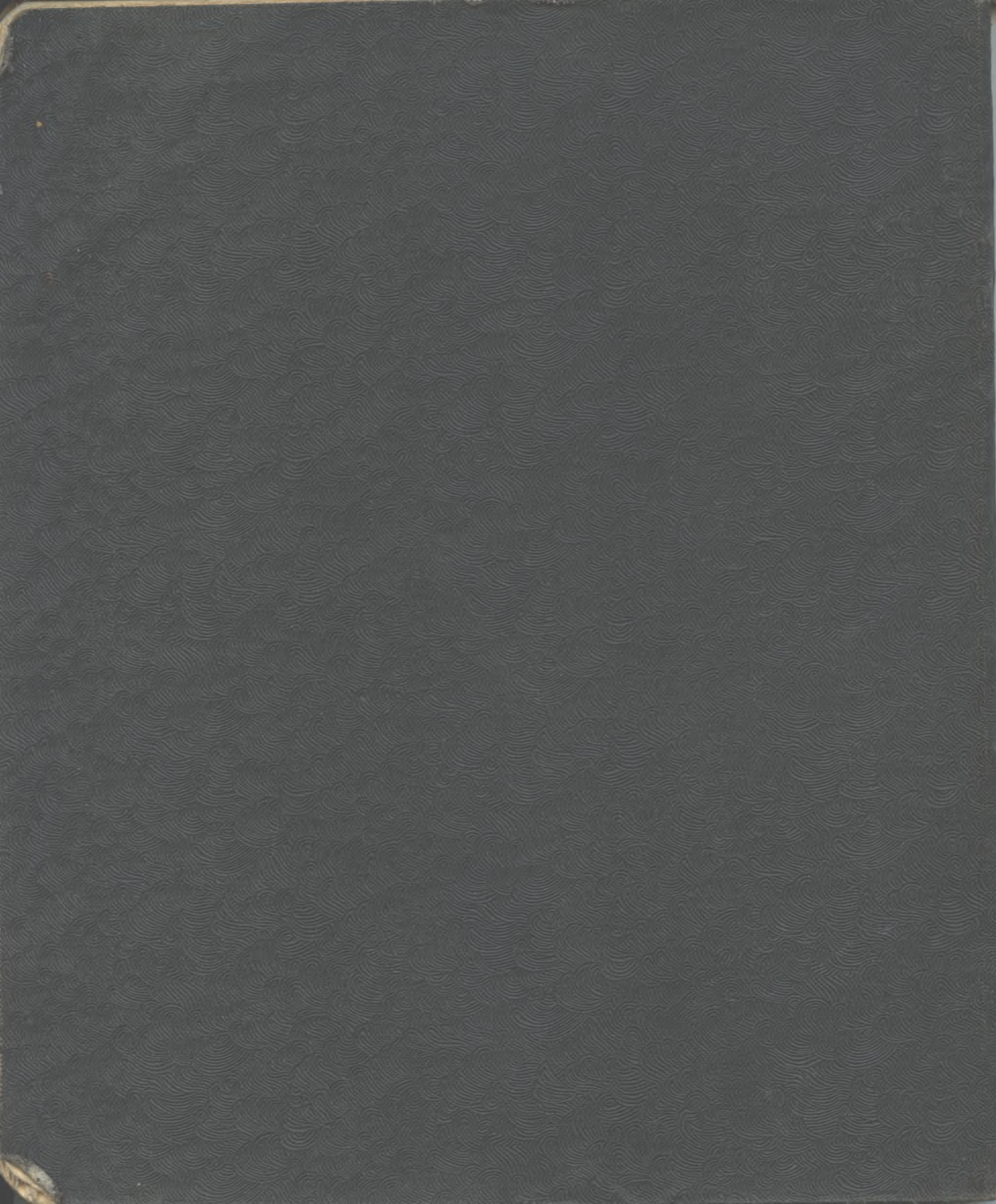
Вендере.

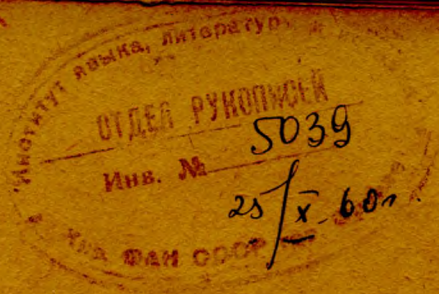
Омуре.

Муноу сака.

Шаманы } - 166 - би. не много.
Шамалау }

Револуцидан бұрын
қырымдағы әнн доғу
доғу оғран. Шапқардағы
қырымдағы Мейген доғусы,
Алтын ~~Түрүн~~ ~~Түрүн~~ ~~Түрүн~~ ауданындағы
қырымдағы Термис - Бркан
доғусы доғу оғран.

66

Исход. № 2.

Бекназаров К.

1960-м.

Жамбул обл., Мерке р.,

Киров ағын. колхоз

Киров кыштагы

ур. сакалды (кушчу)

Тюкметов Наурзбай, 46 ж.

Буллардын келешинес

болжол менен 120-130 жыл

болгон. Ошондон бери ту-

руктуу маман 28-32 жыл

дары Жаласка барып, кыбын

кабын келешкен. Анжы

булардын туугандары

Жаласка. Бул жерде 13

урмуу кармыз, бардык

күшү, аман ичкен
акаарды уруусу.

Эмгөрдө францусун
жаңыдан келишкен
адам казак.

1998-жылы ^{март} ушул

жерде 100 үйдө таанып
кыргыз мамлакат, кызыл
Баласка, көрүп келишкен
ошол жери калып ка-
лыкта. Булардын дүңкү
ага-бабаларынын жери
Талас, Көрүктөгү Обдес-
сандын тек арасында.

Мунуку ундон барды.

Сондокан осу кегенде
терс колун бергенго булар.

Кененары кегабыр. Сосу
асырткан сунду байбады.

Бул ада болноот деген.

Сиртаб гарбын келди.

Сондо айгык агур оздогу да.

Када пошлук. Копсо ман

кан та. Кургинстандан

кегабыр. Кэрмбесмен

сурасаңы. Адам...

Истебми. Всык - Кен

тагынд Билген.

бурон сакарди, бурон
агек. Анау, муну.
Түрөздө жур.

Ол тагарт башак
жонунда. Эндө биз -
дун көрмөсү дун
айры. Биз түгүмү
курчу ма болду осу.

Ахпак И сүрөк (т.ч. каз.)
Огрук айра. ("кап"
түгүмүктүр эл, бүрөк
ногу колдонбогу).

Бас коскон уракга,
этириле да. ~~Башкара~~
рундан гош эбеленен.
жарысын келетагу дег.
Бес-алты баа горнок-
рун усукон түсүрун,
кысулушун усуко
отурузаг. Камас рок-
рол~~о~~с барын кемте-
рине түскон экен дег.
Сокдо сегиз-гозуз кун
тагын кадо дег.
Баары бир-бир буронду

(тортоку // жанако)
мешин алган. Чекон
Фелдин баадаур.

Ое ууакко, улкоу озвек
болун керек. Айтуун.
Неабдогочоо бардыгон
буу ууко кибизиндеу.

Лага-каска аргымако
мунуизди деу. Не
оу экени, не тури эке-
ни. Чекон акеси // чоу
акеси Какабга келин-
туу (чоу арасы).

4

Түс (гүш) деген экен.

Калынан уякка ак
калмак кыргыздар
тосу уурашкан деп.

Тая аркасы. Кеминки
кездереде баарык баарык
дон кетти. Огурун гол.

Джеси (агаст): Джески

тарган үшүн баары
болду. Озгүздүн сөздү сол
бааттык калат агадн?

Бизге сол деп айтат.

Сол дур аңыз.

Осу керидеги багнап—
баарын чыкарды дейбиз.
Баабеси мын гаймак.

Ат кеген ууакто, бааб-
риккен ол атын келди дейбиз.
Баабриккен исреген
анау, бааласынбек
исреген мынау.

Сабанкер кез-касканын
бапгабы экен. Соносон
отуруп... Менек да
абуман чыгып жүр.

5
Кулакчык жагаш.

Анна сөзүсү деген. (ам).

Круизер деген ападым.

Колун карман/усан
отурдум. Биз аял уу
көрсөткөн берди. Минен
ушундай болгон көк жас
тууру. Сөзүгө көзүгө тууру.

Көмөмүс, көмөмүс.

Бешакыр адам. Ошун баары

Сөзүгүдө көрсөтүү гош.
(//уш)

Макал жорпок

Бүзөт — музот

Озгон кишик бесиш бесиш.
Маи моторун келатурсун,

Богол габлак

бузун сыкилды. Озгон

кишикки наз болес наз,
изик болес изик деет.

Ол кабуктусун деет.

(# кагуну)

Ош-м "кабма" деген соз
чиккан деген тушундурган
кээ жерде, бую жерде "кабма"
дегенди билбегенин айткан

Келиндик айданда, беси
м болес.

Бала бесек менен
 теген келатса,
 Жоңгушка // беде. (Казак-
 тас акжыдуу) .
 Кара доргат - кара жонтурук.
 Буз оку толкочон жонтурук
 дейли. Агар ау жакыр,
 кыртызек соксон да,
ау жакыр (акжы).

Казандын урунде какпак,
 Карлукант — табалекет.

Бакыр — "така" колдонулат,
Асык, солпок сыбыдука,
Асык кайдуку.

Жискен ба, тубкын?

Жискин осы болыпты экен.

(Эгипдин, эгучкун)

Оол уракта бардык.

"Не" бурдамайт.

Омен айтат омен беккен.

О да бурдамайт.

Болыура мен, баска

мен айтат гурган акындар жок.

[Булардын алында "перрнек"
жок, казактын болыурасын
бур аз перрнектер ~~болы~~
экен. бур беккен, бур аз
ооу айттыларын кабарлашат.

]

7
Матне рас — матна.

Шов эчки, гау реке.

Шолук агыр кыргыз

Калакча тууру экен,
көөб эндер келем калып —
дырар. Инженерикалы таап.

Касында — бул каменида.

Менин бул баланы бар,
акос да куучурду ы

[Шокматов Наурзбаев]

2

Кыргыздын гому Сокумун
Казак менен кыргыз
огурутуусу кокумун.

О кысмын кечине
Уш-журт мою боду.
Калы-бурк амануу мы.
Кал кохосод исреу.
Куртукдукту асманда
бозондо совхосод мы.
Куртукдукту көчөсү-
нун меминде

Кэзур — бм. азур

Бусдики сол эдн, солу и
нени ада болун калдн.

Анагуну ортобавалдон.

Собеловол калды.

Колдосуну дурган нени
малган азур экен.

Не аксо гаанубн.

Богеронунда. Зал дар эдн.

Осу аурдон хээнн эдн.

Корунну бу балдоуондн?

Зонбу гаанубнда ал.

Касн калган эл да.

Кичи (кичир) кыш,
жыо, гулб эмес. (гулба).
Кичик акпери да келди.

Бурчи школдур дементур
да болгон. Сендер бала-
сиздар. Ол келип мурду жол.

Оно балу жемек сага
гулган. Сондо жагданып
дел гулган күзгөдө болгон.

Акпэр ошү заукал эне.
(заучил закондур)

Аулдасымыс - м. айтканымды.

Күн алай-түлей.

9

ЗЗЗ

Актобе областы,
Журын району.

А-Маркс к-зу
с. Шилекти-кен

Алибаев калкы, ур.

барак, 80-жаш; эскер ур.

Сендер кай кыргыз сүдүр?

Татар мысыз, барак мысыз?

Сонысын. Аккисинин баласы

Бабымбет болоз. Вайбышенин

перз баласы. Жок (казак.)

Җаҗа, барак экеу бир
туңды деедс. (показ.)

вм. туңды, туңган.

Җаҗа, барангыч акесч (аҗа)

җуңу кыргыз тоң,

Осы сарада да бар.

Шалкорда да бар. (Чалкар)

Билген пезилис (каз. "и") со
болду тоң, асылыгыс кыргыз.

Ушоу — үтөө

Кай уракка келгенки

кайган билебик.

Чалакызакты билемисизер?

17

Боском — бозуу, кочуу
Онон дурдун барды.

[Бугулар сокучуу таракта,
каламчакан арасына бар,
ганбоз демед]

Биз осы жерде тууш,
(См. тууш) осы жерде
оскенбүз.

Шакардын каласыны
как, ичинде.

Тен мен окур, ма
баккан, он ууанга,
Шакарда, энес (эту, эми)

болгогон. Бувожа кел-
гесин, (вн келгенден кийин)

Булар мурда Гажаарда
турган, кийин 23-молдарт
мында көгүр келсинин,
айролдары 28-29-молдарт
сокумун жараткан көгүр
барышат.

Булар жетпей усаган
балдар. Жүргөсүн соност
жүрүшүн кедек гон.

Османжар көмүр баганды,
чалмаказок (II мал)

Дүңсөкөң —

И

Олордун көшкөнүндө.

касыр сексен жасалыс гош.

Чакан кисилер билет.

Ак баарык шак кочуруок

билет. Кара-Кендо гош

баарыны ауло.

Келүү мезгилдеринте үр-сүрү
ага, ошент, кандай себеп менен
келгенин билдирбиз деңиз

Эсепкен га бар. (Эңбек)

Эсеп, гара, барак-чи арыс

кыулазгос.

(в. туура)
Мас баалакка кайда,
бикетик. Акенис бикетте
туура эмес. Жезленин,
орнукасын бурун - бурун
изден, тауа алган. Бурун
жерден бурунда бикет-
кан туура. Осы жерде
туудук (вн туудук).

Улкан акенизде топос
та куландын ичинде.

Коршун болуп туу. Жубекте-
ген мезгилде. Сени бурун
зыбанга кайта кайтасын.
Жезленин молгу.

12
Ана-Анодо кыргыз да
ден Эмгерис. (Эмгерис" эмес).

Колхоздон буудун. —

Кагнасаз Эдик —

Беловодск саркасынан
Тусурун (Беловодск)

Бүткүл органдар мызга

Асрик мында. Айыне менен

жасымды, бу кундо көкөбү

он асрик. Буга менен

Тары эгерин Эдик. Аскара,

каун, жакында мыкналышын

жок. Суну турмуз эгерис.

Экин да турмуз, ошон да
турмуз.

Эртелеме? Колун бос.

|| Калкоз төрдөм береди.

Оендерде — илендерде.

шекес — тешес.

Без коргонуулар ток
аларды. Кискен, Мокнок.

| Шакар эдоуру

Уланды жедик коргооды
оси. (көпчүлүк дегенимиз)

Асиримба? Билимиз ток
болгосун [Билгениз ток

болгон соң || билбеген соң]

Уланды жедик осн эки аудан.

Уш кисе

В

Бау экен гуулаар деп
келди. (гуулаандар)

Үмөө эди гол ирден барган
Үкөйгөн эбел ризин
жаракка эди акенин кобду.
Алабин-гуулаар —

Тюулуусу —

Азы сал, Кашык (алыс) эмес.

үлү — казахтыкынан алырта тоок

Ол алыска келди.

Шалаказактар менен кагашындар
кел эди. Ага гол микел

Ахтобе обл., Меруи р.
к-мартс к.зу Шилик-көн с.
Боронкулов Карамухаммед,
40 ж., эсрж (эсрж) ур.

Оңдо азганды. Бес ур
бар. Эки, үш, дүр, бес, алты,
жети ур бар. Кара-Көндө
Билмелі, көчүрөөк.
Бирок саткозду жүйүр
көрүр саткозго кырып кетти.
Оңшакты ур Шалкар
ауданында кетти. Эмү үш
дубулканын расында көчүрөү бар.

14
Кыргыз көр эңде, башы —
рам кеткен биздак.

Бэришде де осы үш урудан
бар. Исфенди он үш, он жаз
ага келин отурмуз.
Көр уракыз болгону тоо.

Бул келер, кызылдын
баласы, женин тоо.

Балам тау тоо, он бул
мурун ауданында жок,
Шакар ауданында кызмеге.

Баламону балал-шакар
бар, жбел бар, кызмеге.

Отурмуз туусу исфенди
хан жок. Көңүе жокен

(бн. 20-дүгөн)
болгонбун кункорбун (кун
ошкорбун) орбун мун, жк
келмиздиниз экомун.

Жалкоз болмообун уранга
мон алабун эди. Монго
баланы ая да коо деуг;
бурмунга сап канда.
Шакыргансын ба, кан теги
жабыккан келесинме
кабгарга. Бурмунга ол
сап канда кунда манга сагунда
кобду. Колунан ба, да да
мал аламайдун. Бэри осын-
губмон? Казак, коу, коу-
дын жбу малык сап

мок. Адам топкан ады.
Элине карай береди.
Курмешси... дузу (ва. тузу)
// тузу
Бурмын ас (ам дузу)
Дешин канды. Оркүзүз.
Иселин ола эди?
Улусурус — болуштурус.
Кучуко карайды, курбур кеси.
(ам, камаскна э. м).
Эйелген ~~аз~~ азганга береди.
Без суртотун ораман берез.
Шуборектен пирта.
Ичмак мен болгонкон кебин
коне — эски.
Эркек топу жыла ады.

Ойтун төлөттөмүз,
айкайлаптыбыз.

Актау — агыраак

Мейраңга да сол тоб.

Койбектау сөйлөп түрү эди.

[Самында Корго (Акробе сөх.үр)
10 үлүгү тамын күрүм
бар.]

Сартык — кешик, түбүрдө калганы.

Дем кечип бекен?

Дурс дебди тоб

Рухка тартамын болмайт.
(калга, күрүм агма)

16
Эке — аты. Мынау эки
бала Ала-Тяудан келген.

Салт-санаасы калай?

Кемеден осы аулда табыр.

Церкени таңагы.

Эсфек биз (кас.)

Тюльган керемі?

Келіссін есфегу жандыбды.

Айе, не. Ону биз билеміз,
мамыз, карагы.

Менің акем осында оғу
экиде келдім дейді. Онок,
мукан тымкан эл болгон.

Колхоз болгосын ..
буган гала болды.

Осы улакырга деди
Кзырми улакты.

Сонынча маган келди.

Кабгын келе тагыр экен
деди. Кытсыкгау сос
сейлен огуз эди.

Сэлмедесин кайтабын дедим
биз жардем берелиз.

Асык исен бегиздик (бек)
Соңуу - огуз. (ср. Бериш)

Бугеу таары (огуз)

17
Каб урысын? Сәлемүдд
эки муз әбүддәм. Әли
огороти толусун? Үмүтү
бры болды эиде. Картон
казын абыр. (картошка).

Кел, коллагыңды кыргыздын.

Соңки колыңда үлкөң,
жеткере бар эди (|| жеткере).

Сүбүчүлүз кыргыз гол.

Бурдуну үлкөңдөгү алдык ток.

Кеме келе ден беди?

Үанырмаш. Болуең сайлауң.

Әүдөгө жолдогондан көзүң
көн.

Ат төбөсүндө кыргыздар
бүлбүлдө. Мен сага буз
рет айтуу-су. Билген
кешке мен тойдос болду
бузу — жезу.
Эрте кешке конузда, бады.
Монгол коншук дейтис.
Улук узунча болса тасуу
дейтис. Бау тоо суу
деген. Улук корто, кешке
корто. Бага турган жас
болсо, оло турган кори тоо.
Монгол корш неакы
агамыз.

Кесе (чын) акелетин.

Көкөмө (эскире) окуган чыккан
• бар агаңыз эди.

Какпакка гүлөп касырдат.

Бир окубга боду ма?

Муну тарткан десем аман
кейинки ден гур. Жеңнис (74).

✓ Камар болжурга бузай.

Наиб огуз эркем. Даладан

ки далада жейт, аялдары

аялда жейт. Бурнагуну.

Битирекараган эмес гоо.

Дне-мине ден айраг дийт.

Шоолоро голун жайыр.

Кийде-киндик ажары
болсина желекес (макшы)

Ошмакты сыйыры бар дити.

Ол поукасуу. (соруулан
соруулуу)

Агроном кабындык байы то.

Аңгеме ток, кауга (коога, уууу)

ток. Калинин-Кедада

чаппаган (шап) эки то.

Ону теги керүүнү аты,

субрек, субректү. Мышау

бизик (калы). Укала - ушала.

Эр баласо менен эки кыш бар.

Барыт конарын болуудар.

Селиз ылагы бар.

Алуан-алуан жүйрүк бар,
элины карай шагады.

Бузауны сыбыруу бар экен.

Сагарагы астык жокту.

Бир жонка бильдак алды.

Үлөкк үлөкө ке керек болсо,
кишени үлөкө со керек.

Ат сафын алынды.

Жемдеме се арык. (жем дурбеси)

Үнарнады — ынарнады,
тарарнады.

Октябрь оқкесу жеме
береміз. Ұлттан - биезін.
Таяусын (сүзетсін) гөз
сүзетсін. Оқуны күш
менен курмет эр.

Ана алам (жаар)
Тулал - галал.

Сырмалар? (^{көзүмді астың}
~~Талам-Талам~~
Үстүмді берген)

Сезсең (Нембур сүзетсін
кыскарау). Уз албын,
о сүзүкү рөтсін.

Текеш - мезгел.

Ышыау кум, ашагынан
 киле деймиз. Эсектин
 ашагында гусар бар.
Саудага босук, сәлемде
босук ток деген.
 Арбыкка кызарык (кызгарык)
 киси мен эмес. Сүзү
тоңуздуктеги көрмичилер
 синарагы жарткасын
 алып келет. Көндүз кыт.
Шалвар — шым.
 Төрк — жерек.
Төздөк ксеген көблөктү
жипде көблөк деймиз.

Шолак бешмек // бешмек
— кыргызча.

Бешмек бел бел // бел — кемер кур.

Бел бел — кур.

Жаулак (кышмек — желек)
— кышмек, оромол — желек
— кышмек.

Маса желер — кыргыз.

Таба — көмөт.

шана шот — керки, кур.

шан — кыргызча.

шорт — френч; шорт.

шурлак — шурлак.

шүктө — бүлүк (шүктөндөк)

шүктө — шүктө.

шакпак — шакпак.

21
Маккан устан Гурун
маккан менен оу маккан.

Атка делмиз ону.

Сурнаб — сурнаб.

Зелену, бел болоф (мен).

Моржа — мор.

Агаш ур — доз ур.

макырак — агаш, "бунду" —

кибики. Мокка реже.

Самар — дагара.

меккан мын — конго суу кут —
гайда токуу буюм.

дасфаркан — дасфоркон.

кон ордан — кон аурин,
майдик.

Без ораман — жүз аарыс.

Килемди марга усаагы

болду.

Мар —

үйдүн тор так
дубан или эшик жаны

кабырга —

кырын бау-

ганда оң кол, сол кол
так бери (үйдүн)

Насран досраган — манжалак.

шыны шакира — ашкыра

болгон таңгалаар.

шыны — бетерке.

Адабакакан — адабакан.

Дорка, аң дорка.

дорго — кыдаң масондор башына

капта — 1. чүпчөктөн; 2. таңгак.

Искенде делмиз и
суурагынды. Усманарде
ысрык делмиз, усмангынды,
кыска делмиз.

биз — (бизиз) ишбеге
тегек — кеме (дереа ишке)

масы — асма, пому.

ашак — гуага.

жер ашак — орок.

терлик, токум, ~~тасма~~ тартма
(измек) (басма)

кели — соку.

кемсан — сокбукер,

абыр — афры.

ишак агам — бакан.

огрук — акур.

десик — дешик.

Турок — кулук.

шумок — шилек.

бабтак — токов.

кол орак — ? орок.

шоф орак — таши орок.

шакл орак — таши.

Пшмен — тош.

Пшмен шаварин шакл

орак деймиз.

түрма — турмоо.

шелек — тама.

бакырам — томур.

океуф — негизги кичине.

23
шоңуи — шонан, шоңуи
куршек — карота.

ак куман // ак шабнек — чашнек.

октоу — убоуи.

шабнек — чашуи.

какпак — канкак.

бака — бакка

кобди — копурко.

кенишк — керпото.

ауздик // суишк — ооздук.

сагаандуишк, гавандуишк (комид)

гузик — гузик.

шанкыр — чындор

ошудуишк — комондуишк.

кортиш — куртиш.

шыгыртка — шапалак.

Аттан жеми аман айрылган
шыгыртка дейриз.

мее — чанак (Амму)

Кичине — кичине.

Сурон ^(А кичине) жакан оюну.
(сооктуу).

Бизе кылым согуш алаш
(согуш)

куршак — кур

пискик — бишкек.

Кзыр сениз ол.

Уабеле кылан кылашмын.

Сузоку — сүзүр.

Баки // усага

манна — маки.

Тосук — кызоо.

Торто — тодоо.

Уркиз-уркиз болоз. (сүзүр, болот)

мал шүшүк — ботка.

гуз — гүз.

сүзбө — сүзөө.

малга — кыргыз эгиндеги
экинбейи канган.

малек — гонду.

уебан — ралан

шолок уебан — ралан ралан

күмүш — маасын анык

сүрү — анык анык

кагн угадан сагуе,
болоту эрикун сурисин.

тыррорун — тоонор.

Гегегет // таакота — ракод, донг.

этелла — эне. Чоу энеи тар
Чакен шетелла ^{по "эне" дебет ана дебр.} эне

ана — эне.

болло — ад. г.

сизли — суди.

Анаси кинусин сизли дебр.
(энеи)

тееншар — теэнигор.

Мый — мээ.

шынрак — гыканак.

этелла

жауырын — дамы.

шыек — ичегі.

бұрын — мұрын.

Малды болорды туған
жерін бұз ғар шыек деліміз.

кеңіңрек — кеңіңрек.
(идем)

оңом — оңғар.

қырк капназ — ғар каз.

бұдырек — бәдірек.

бауыр, окно,

галак — көк бауыр.

жарған — ая. ғ.

Асыкба жидик — түкенуу жидик.

кәрі жидик — қаржидик.

Тукат / тулак

жорток — баламат ошо-ушор.

кундактан кой — шам баламат
ошон, эгерен койду.

касүүс — козуу

жудурук — мушгун.

шынамак — чынамак

буу — муу.

сөөсактын бууу.

ка, кеткешин, кара тир

баскасын эркеги тат огу,

урнамышын камар деймиз.

кыска туу марат, кар

кеткенен калын тат дей-

26
миз. бир мана отконмон
кебин эркегин кунан деймиз,
урнаамысын кунаным баарал
деймиз.

✓ исек - ургаагы. 2 манат.

тусаа - эркеги - и -

Ауугаду кара дус салым
маага. (туз).

Урак адам - маага адам.

Адам урагы бер (маагадан).

баарла адам -

Жуурун району,
Кара Маркс к-зу,
с. Кара-кол

Ермаганбетов Күр -
манганов, ур. тага,
50 жашта

Бу киши "сого уруусуна" кирет.
Балбашмасын Каракиши, Танкан
Айрык боло. Токогон тага
Айрык уура. Мараган 9 ба -
масы боло. Токузун сенизи
сого тоо, Мурдге, Бурду оон
Биздин. Окуду Абрек, Абы,

III) А Зыпак, Сопа, Копуе, Кесек, ^{кап} Копок.

Осыларда Копуеден жаралат,
Копуедин төрт бала тууат:

Калмагач, Кармау, Нурмау,
Сатындык. Сатындык

осындарда Оркамча (кара-зоңго)

Калмагач, Нурмау, ^{кармау} Малкарда.

Дөстөк, ~~Баракын~~ Баракын.

Каракиндан Асылбас дейгин

Тууат, Асылбасдын Барак, Ба-

мактан Ак, кара дейгин тууат.

Марагын Кесек деген баадыр
~~баа~~ баласы болгон Кочоң

мәңи төрөсү, адәм,
сүмү кысмы аңкеш. Ноов-
дун эсек-^{ноо}диген агаи байы.
Кесек баарак деген ити-
сине гартууну берү. Сосин
ол эбел кылы алау,
Сосин ол үм гавадн, агын
эсек коңоду. Эсектен
элемес деген кыс гүл.

Бурын кыргыздын осылары
кечүн . . . [кыргыз р. аймагында
150 үлгүдөй кыргыз бар.

Алар Жаңы-Жол к-зунда, ²⁸
Дубуде, Мурунда. 2-совхоз (Ак.
Тобе совх.) , К-Маркс к-зу.

Жаукарчи Жау куйи
келген ^(картыкток) Жау куйи кел-
гесин артынан конус эгесин
киси изден келедн гош.
Конус изден келгесин,
мында эденни калган.

[Кзыр озум барам.

Булардын келгесини алты
ага откон. Алтынчн арасы
конус келген.

“Моңуз баабыр” дегенде карго-
моңу кыссак бар экенин
кабадлаар.

Барак гач издесин
келеди гоф.

Кашаган аф.

Кавалан ит.

Сузалан айыр.

Танкыр адам.

Катты келазыр.

Фире жер.

Фирмен — дегирмен.

Фире — тоо.

Жырыш Махын

Сендерде мурун дейт,
 биздерде буран суу баарын
 дейт. Конак -

Дуана - дуана.

жура - мурз.

казын бури - каемтир.

кара бури - мурз.

Билте - (мурз) булик.

Кенин - кенин

Кыбгаз || кыбгаз.

мала, күрүш.

макнап — макмап

маук — роок

мапырак — мапырак

кас — каш

гайып || гайыр — гадур

утмак, тозок — дейиш, розок
|| дейиш

Теведей — топу гевейс

топу кешкене маппакгау

келеде. пузур атуу — суз

кешип атуу — кешин

омур — монур

Саина — маина

шыкшыр — чыкшыр,

агам — амагам.

Сендеге ныла деген.
"н" но каз.

шаб, шамба — чап, чаме.

тау сээрмен

у үзүр — заар, уу

сым реңер — бым.

кармалам — карамакел.

— " —

— кармалар

көтүр, мурумат.

Оң онго баш — көң баш

шаманын шамасау — таменду
Биз келатүр мыз
барабык, келетик.

"у" иш ордунда в основном
"ш" кондонулган, кезде буу
слабын "у" угулат.

Спактан шүрүкө мын —
гууларын? (сүздөмө).

бу жердеги кыргыздардын
кончулук казан би

31
мазаны, алдындағы таңа
кыргыз, ал эми кезинде
кыргыз деп мазаны кыргыз.
жогунун бир тобу та үстүр-
төн эе казак дегенин
керектин кабарлашаар] .

Темір-Оркан болуу
болуп турду. Үйкөн
атин түс көрдү .

Актабе обл., Жырау р.,
Жырау с.

Айшубаков Әсен.

Жырау жырау аялы -

Минга келесин -

Жаксы жырау

14,

Тетрадь N 3

Ак-Төбө областы
Журук району,
Журук селосу,
Аймубаков Ёсен,
39 ж., ур. тажа. Шаа-
кар районунун 9-
айылында туулган.

14.

Ак - Тодо-1-обл.,
Телкар (Шалкар) р.,
Ст. Телкар.
Билкаров Абий,
ур., барак, 79 м.

Бу кундо мотулан экак-
ткн.

Мотулан//картайлан

Ала-Тодон келген Оку.
Окудан русан Тага,
барак Кушук. Кушук-
рун русуну билерде жок,
Олор вродо. Олор огулуз

-2-

Кыргыздын ден аягы-
пайды, кышкык байы-
ден агайды. Кышкык кагаш-
арасынын колунда касын,
кызын атын огурун, кы-
шкык байы ден агайын
кыткен. Тага, багаш

Багаштын багашы Ак кыш.
Ак кышкык багашы
Багашыба, Багашыба

3-

Батаси Котоберги, Ко-
тобергинди батаси Кока-
на!, Конокисидги батаси
Мунагу, Мунагуидги
батаси Бикки, Бик-
киди батаси Ави!
2 ✓

Ак кесими аяги батаси
бар: Бабкисбаг, Кара, Ара-
ган!, Бобанган!, Аиркота,
Мақдан! Бабкисберги
батаси: Котоберги,

Курмансу: ⁴Курмансуун
Борак Борман. Борман-
дин Борак Адагерен.
Адагерендин Борак
Терсу. Терсудун Борак
Курманак. Курманактын
Борак Манберан.

2 Карадан Дарман, Шер-
диндин Борак Бор.
Терманган Есенан
диндин дунди. Есенан-
нын Борак Борман.

Досукенден Миланбад,
 Миланбаддан Омар(Турму)
Шевден Ералы, Пирали
 тоқ. Ералының бағасы
 Таумен, Тауменден боксен
 Саран! Сарандан Сарсен.
 би.

Пиралидан қазы
 жарқан тоқ. Туны
 тоқ.
 ХХ ХХ

Аманбайдың балдары
 Бозанбайдан билеуде
 тиги тоқ. (тигін ба. қазы)
 872.

-6-

Тогузунчу аялдуу ароо
ман. Кокоруга ман
баган турмонгуз. Порт
гүлк ман. гүле,

Манди бугу — бугу
Кокоругу бугу ~~уб~~
терде болмайды.

~~А~~ Турккни арга
гуз (в.и. туз) жылы.

Ас берик. Бурчундай
онгосун, ас беретиз

-7-

деди. Аз манжанда
биринчи дүз тилке
берди. Азди кундуз
манжон бир нар
берди. Одои артка баи
болмады. Акеми берсе
алады. Оларды ток-
накраты гои!

[Талкардан иерманди
кышанда талкардан кыш-
тан, жанда кыштан рашту-
уну Ах-Табо с/в. дурман
терге гелди кыштан берманди.]

Койан да болады.

~~Тазы~~

Тазы - байлан ий.

Өзүңүр маман адам
болот.

Маман адам - билим адам.

Тундо отту ташы
тундусу орно
келет.

Жуузан - мак мен жуузан
узундугу бул жерден
жайган.

Жуузан - мак баар ташы
мен жуузан майда
бадат.

~~9~~

Бир немерен Анатига
окуна кетти. Тен сентер
сугарансын ашты аштыракан
вой.

Мушманша сагаз нар
матасы.

Билерен шыгар.

Төрөгөрдү садам (маа)
менен атын камырган
вой!

Көрмө - түрө салкыган
ташкан.

Текмеш - түрө салкыган
мийиз.

-10-

Анаша - газар

Ковуш -

касрын -

©//Ширнак - эхнэрүүн
сүүдэрлэн арга-
мен ширнак
нүрх саруу.

Го про - газардан масаа
бангун

каша - кестене бангун

басуик - Мандын бан
хүснүүлэн маса-
лан нодуу рз
сангунуу бангун

теан кожда - ~~— // —~~

гас кожда -

Куиун - замок

Кикт. -

Маса рениу - кичкач.

Шот - керки

Шана шот - керкинен
кичкесен.

Морта - гыраути кичкесен.

Бодокно // шыны -

Айна - кыуу.

Шырыны - сичка.

Агаш ур тичи огу то

Агаш ур - боз ур.

-12-

Латон - кир псууш дурган
идми (ср. илени).

Шилаишик // Латон - нолло
суу иурган -
да босо дурган
идми.

Сургу -

Кестен орамал

Бет орамал

Настай -

Шакиша - чакша

Ардан бакаш - алабакаш.

Мосу - тай дурда.

Ашак - казан дурда.

Амгус - ⁻¹³⁻ аҗтис. Мнн суура
буран ~~аҗтис~~
бури.

Озуро - озур~~а~~ окпороп келген

Баскалбак - рекиг.

Теген - менен.

Умьгак бон какаб.

Герик

Токум.

топа ~~аҗтис~~

ер.

Копшук

Тартиа

Куиускан

~~Оаҗтис аҗтис~~

сүмүс

Омидирик - кемеңдүрүм

Шибдурди - манасан
каим

Гелге - ботиси.

Гизин - гизин.

Шибдур

Сулук // аздик.

Тевендирик

Кеңсерик - румшундун

Сагадурдик.

Нокта

-15-

Кесе - тап мин

Тосфалан - тап чыны

Кузо - казана кесе.

Ак куман - Ак

Кымыссы меске кудат.

Сагаата бир тыйбуна
шерекке дейин сыйады.

Пискек - май ошкент +

Куршок - май бышурчу ченен 0

Томун - сузун (милатан маса.
дан романага тап сузун)

Бакираси - темир тапур

Бакираси - бодсон сузун

-16-

Отару - минарган масан-
ган кичине суру
сузу.

Окрау - увени.

Окрау!

Шанна - мана.

Баки - усрага. Эар ала
оуран иже.

Дасаркан - суфра деген
мааниде да
контонугат.

~~Эару~~

Шаурым - манла ауби
муруду габ
кайнаркан реоур

Мас ⁻¹⁷⁻босса, чи кетим
кетим. Олар адени
арви берен.

Мурзидан русун
Кара-Тол бартин деген
синдер тоң.

(См. Кара Калго.)

Зелкар районунун терриго-
рификациясига таъсиратан кыр-
гиздар таъсиринда тохертаиле:

1. Зелкар ст. 200 уйдой кыргыз
2. Комсомол кыргыз унабасын
(Мурмуку Корон-Туз деген
жерде: 100-150 уйдой (9 ай)
- 3). Кызыл - Жылдыз колхозунда
Мурмуку Ах-Турек (7 ай) 100 уй-
дой кыргыз бар.

Терриго мана мезгилде 1902-1904
м. сакталган. Анча уйдойго
бу мезгилде кыргыздар
турушкан. Анча кыргыздар аб-
рич сакталган, кыргыз-
дардын арасында кыргыздар.

~~19~~

ауанын кезең. Ансам

Зиба Саяу-Кызыл дери

мо.инда ~18 км. мерде

"Кыргыз" дери саяу-Кызыл

бур.

Бул мерде буринки кезең

Окму дери адам кыргыз-

дын бур кезеңи кыргыз

~~кыргыз~~ кезеңи кезеңи

кезеңи да казакан ~~кыргыз~~

кы кезеңи, кыргыз кезеңи.

-20-

Дай наса

Севен // марбак - гуржара
рогулан корзика

Ер туген // ер рогуи // ер Вр
ман.

Дайт - таа. (миманди
когу обзи ала
оузан

Мкенгу - ?

Кудан

Рестур (кереа

Морта - с. ким. То ато,
ребера

Тава - котелна зам.

Будан - вл. мөөк.

Амисбине (нег конургу)

Сибудин сугу савадк

Картин абранди каванла
контнараты.

Курришкен - вл. курдган

Мандра

Жарма - 1) Талкак. Таридан
согула манган
анган талкан.

Жармак - крупна.

Ара чышканды баа
дегін.

Шамтаук - таулак.

Уздо нам - кучкоройдан
ичкерен ичкери
кески - кески
сарылан камыр.

Аскун тилек.

Топорай тилек - дамага
табылкан тилек.

Урук - урун

Шабак - урунбур чс -
бурон сарылан
чабан тилек.

Жар - ²³стена

Чыду жары сыналмай
гур.

Тонса - ашык маны.

! Тун ки'ис // туру рурдун
гелен селдез не экпент.

-24-

Күмүш - Арда бол.,
еф. Казанск.

Уманугов Манас, 67м.
| ур. Копеек.

Днес текен адамдан
Майхыи кичи туугады.

Майхыдан Манаска
Кирикалфак туугады.

гечен кичи туугады. Ман-

махандин ичкен Казан

күмүш, Сагун күмүш

гечен тууга. Огуз аедкени

Ала-Тайдын суртунда

белгиди. Соң күмүшдөн

~~Эта~~ Бек аяда еки
кымыз бар: кофеки, шук-
дар! Коргенини алы да-
ласи бар. Шукдайдан рер-
доу. Сопои кан кан оек
кырдо 50-60 уйдок бар,
гои! Керенине 12 арадар!
оркон делди. 1924-1928 м.
Кудайгыров конуургои.

Катамнен ауданыны
Мураткан кзында, Ката-
мнен. Французскинда бар.
Баска меркеде мон.

Казаннан ²⁶ казанасын

нашкыда кышкы Бегенде

Курман - арык деген

арык бар. Курманай

арык ошон кабар.

Курманай казан арык

арык.

|| Бу ичкү келген атаң
!! Кореки, Шырдан!

Арт. 610
Цена 3 р. 25 к.
96 листов

